

«Vergilər uşaqların gözü ilə» müsabiqəsinə yekun vurulub

İyunun 1-də Uşaqları Beynəlxalq Müdafiə Günü münasibətilə Vergilər Nazirliyinin və Tofiq İsmayilov adına Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Sarayının təşkilatçılığı ilə «Vergilər uşaqların gözü ilə» adlı 13-cü ədədi rəsm və inşa müsabiqəsinə yekun vurulmuşdur.

nin formalaşmasına xidmət edir. Builki müsabiqə 2015-ci ilin aprel ayından start götürmüş, 220-dən çox rəsm nümunəsi və inşa münisflər heyəti tərəfindən dəyərləndirilərək qaliblər müəyyən olunmuşdur.

Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş İdarəsinin rəisi Elçin Məmmədov bildirmişdir ki, tədbirin

şəklində nəşr olunur və Vergilər Nazirliyinin qatıldığı sərgi və tədbirlərdə nümayiş etdirilir. Müəkkafata layiq görülmüş rəsm əsərlərinin çoxu hazırda nazirliyin inzibati binasının divarlarını bəzəyir və builki müsabiqəyə təqdim edilmiş əsərlərin ən yaxşılarından da bu məqsədlə istifadə ediləcəkdir. İndiyə kimi bu

Tədbiri Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Sarayının direktoru Bədayə Ramzanova açaraq demişdir ki, hər il keçirilən müsabiqədə 5-8, 9-12 və 13-17 yaş kateqoriyalarına aid məktəblilər ver-

keçirilməsində əsas məqsəd vergilər haqqında anlayış və bilikləri uşaqların başa düşəcəyi təsvirlər vasitəsilə gələcəyin vergi ödəyiciləri olan gənclərə çatdırmaqdan ibarətdir. Qeyd olun-

müsabiqədə üç mindən çox rəsm əsərinin nümayiş etdirildiyini deyən E.Məmmədov sərgiyə təqdim olunmuş rəsmlərin ildən-ildə təkmilləşdiyini, mövzu çalarlarının zənginləşdiyini də diqqətə çatdırmışdır.

Sonda müsabiqənin qalibləri elan edilmiş, onlara diplom və hədiyyələr təqdim olunmuşdur. İnşa müsabiqəsində Nərimin Abdullayeva 1-ci, Asya Əliyeva 2-ci, Amil Şahhüseynov 3-cü yərə, rəsm müsabiqəsində isə 5-8 yaş qrupu üzrə Fatimə Talibova 1-ci, Melisa Ağamalıyeva 2-ci, Cavad Talibov 3-cü yərə, 9-12 yaş qrupu üzrə Cəmil Abdulov 1-ci, Güllü Korimli 2-ci, Jalə Əsədova 3-cü yərə, 13-17 yaş qrupu üzrə Nigar Quliyeva 1-ci, Səbinə Şahquliyeva 2-ci, Taira Dadaşova 3-cü yərə layiq görülmüşlər.

gilər barədə aldıkları bilikləri nümayiş etdirirlər.

muşdur ki, hər il müsabiqədə iştirak etmiş rəsm əsərləri albom

Tədbirdə çıxış edən vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov gənc nəslin nümayəndələri arasında vergi mədəniyyətinin aşılanması, cəmiyyətdə vergilərin könüllü ödənilməsi prinsiplərinin təbliğ olunması sahəsində Vergilər Nazirliyinin vergi ödəyicilərinə xidmət strukturları tərəfindən görülən işlər barədə məlumat vermişdir. Qeyd edilmişdir ki, müsabiqəyə təqdim olunmuş əsərlərdə əks etdirilən vergilərlə bağlı süljetlər gənc nəsildə vergi bilikləri-

IOTA-nın fəaliyyəti və maliyyə hesabatı müzakirə olunub

Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatının (IOTA) İcraiyyə Şurasının Çex Respublikasının paytaxtı Praqa şəhərində keçirilmiş 97-ci İclasında Şuraya üzv dövlətlərin (Niderland Krallığı, Avstriya, Azərbaycan, Çex Respublikası, Finlandiya, Fransa, İrlandiya, İspaniya, Ru-

muniya) vergi administrasiyalarının nümayəndələri iştirak etmişlər. Tədbirdə bu beynəlxalq qurumun 2012-2017-ci illər strategiyasında insan resurslarının idarə edilməsinin aspektləri, 2016-cı il üçün iş planı və büdcə ilə əlaqəli məsələlər, IOTA Nizamnaməsinə yenidən baxılma-

si, 2014-cü il üzrə fəaliyyət və maliyyə hesabatı və s. məsələlər müzakirə edilmişdir.

İclasda Azərbaycanı Vergilər Nazirliyinin Beynəlxalq Mündərisliklərində (Niderland) müdirdən başqa, vergi ödəyicilərinə xidmət və tədris sahələrində üzrə nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov təmsil etmişdir.

Operativ nəzarət tədbirləri gücləndirilir

2015-ci ilin may ayı ərzində əhali ilə nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarına riayət olunması, nəzarət-kassa aparatlarından istifadə, vergi orqanlarında apardığı fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinin aşkarlanması və s. kimi operativ nəzarətin əhatə funksiyalarına daxil olan məsələlər üzrə vergi orqanları tərəfindən keçirilmiş tədbirlər zamanı 5325 vergi ödəyicisində qanunvericiliyin pozulması faktları aşkarlanmışdır.

Araşdırma zamanı 1186 vergi ödəyicisi tərəfindən qanunla nəzərdə tutulmayan valyutanın ödəniş vasitəsi kimi qəbul olunduğu, valyutanın ticarət, işə və xidmət müəssisələrində qanunsuz

olaraq alınıb-satıldığı və ya dəyişdirildiyi, 392 vergi ödəyicisinin vergi orqanlarında uçota durmadan fəaliyyət göstərdiyi, 845 vergi ödəyicisinin xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan fəaliyyət növləri ilə belə razılıq (lisenziya) almadan məşğul olduğu müəyyən edilmişdir. 256 vergi ödəyicisi tərəfindən 535 nəfər fiziki şəxsin əmək müqaviləsi bağlamadan işə cəlb edildiyi, 254 vergi ödəyicisi tərəfindən fərqlənmə nişanı olmadan avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin daşındığı, 54 vergi ödəyicisində aksiz markaları ilə müvafiq qaydada markalanmamış mallar olduğu aşkarlanmışdır.

Aşkar edilmiş nöqsanlarla bağlı müvafiq tədbirlər görülmüşdür.

2014-cü il dövlət büdcəsi uğurla icra olunub

Mayın 29-da Milli Məclisin yaz sessiyasının sonuncu iclası keçirilib. «Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında» qanun layihəsinin müzakirəyə çıxarıldığı iclasda maliyyə naziri Samir Şərifov diqqətə çatdırıb ki, dünyadakı qeyri-sabit iqtisadi vəziyyətə baxmayaraq, ötən il Azərbaycan da 2013-cü illə müqayisədə 2,8% çox ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsal edilib, qeyri-neft sektorunda 7%-lik real artıma nail olunub. Bununla da qeyri-neft sektorunun ÜDM-də xüsusi çəkisi 61%-dək yüksəlib. ÜDM-in 39%-i neft-qaz sektorunun payına düşüb ki, bu da 2013-cü ilə nisbətən 2,9% artım deməkdir.

Nazir qeyd edib ki, 2014-cü il dövlət büdcəsinin icrası barədə fikirlərini bildiriblər, qeyd və təkliflərini veriblər. Müzakirələrdən sonra sənədlər səsə qoyularaq təsdiqlənib.

investisiyaların 72,3%-i daxili investisiyaların payına düşüb. Bununla da daxili investisiyalar xarici investisiyaları xeyli üstələyib. İl ərzində orta aylıq öməkhaqqı 4,5% artaraq 444,3 manat təşkil edib. 2013-cü illə müqayisədə əhalinin gəlirləri 4,8% artıb və hər nəfərə düşən gəlirlərin artımı 3,5% olub ki, bu da inflyasiyadan 2,1% çoxdur.

Qeyd olunub ki, ötən il dövlət büdcəsinin gəlirləri 18 mlrd. 384 mln. manatlıq proqnoza qarşı 18 mlrd. 400 mln. 565 min manat olub. Bu da nəzərdə tutulandan 16,6 milyon manat çoxdur. Beləliklə, proqnoza 100,1% əməl olunub. Büdcə xərcləri 20 mlrd. 63 mln. manatlıq proqnoza qarşı 18 mlrd. 709 mln. manat və ya 93,3% icra edilib. Büdcə kəsiri 308 milyon 434,8 min manat səviyyəsində olub. 2014-cü ildə icmal büdcənin gəlirləri 21

mlrd. 985,9 mln. proqnoza qarşı 23 mlrd. 82,2 mln. manat və ya 105%, xərcləri isə 24 mlrd. 444 mln. proqnoza qarşı 21 mlrd. 417,7 mln. manat və yaxud 87,6% icra olunub.

İclasda «Yol hərəkəti haqqında», «Ölkədən getmək, ölkəyə gəlmək və pasportlar haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının 2013-cü il 19 aprel tarixli qanunlarında, «Pasportlar haqqında» qanunda dəyişikliklər edilib. Bildirilib ki, «Yol hərəkəti haqqında» qanuna təklif olunan dəyişiklik Vergi Məcəlləsinin tələblərindən irəli gəlir.

Müzakirələrdən sonra deputatlar büdcənin icrası barədə fikirlərini bildiriblər, qeyd və təkliflərini veriblər. Müzakirələrdən sonra sənədlər səsə qoyularaq təsdiqlənib.

Ehtiyat fondlarının vəsaitləri məqsədyönlü şəkildə xərclənir

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu və dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondu ölkədə ən vacib və təxirəsalınmaz layihələrin maliyyələşdirilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu fondların vəsaitlərindən daha çox fəvqəladə hallarda təcili maliyyələşmə tələb edən işlərin görülməsi zamanı istifadə olunur. Bundan əlavə, əvvəlcədən büdcədə proqnozlaşdırılmamış bir sıra layihələrin və tədbirlərin də həyata keçirilməsi üçün dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş ehtiyat fondlarından vəsaitlər ayrılır. Ötən il bir sıra layihələrin və tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 697 mln. manat vəsait xərclənib.

Ehtiyat Fondundan maliyyələşən bir sıra layihələrin icra müddəti 2014-cü büdcə ilindən artıq vaxt tələb etdiyinə görə, «Büdcə sistemi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 6.6-cı maddəsinə müvafiq olaraq, ehtiyat fondlar üzrə 200 mln. manat vəsaitin istifadəsi 2015-ci büdcə ilində davam etdirilir.

Ötən il Ehtiyat Fondundan həlli vacib hesab edilən bir sıra tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə 366,2 mln. manat vəsait yönəldilmişdir. Bu mənbədən Naxçıvan Muxtar Respublikasının, ölkənin şəhər və

çülərin dul arvadlarına, arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə orден və medallarla təltif edilmiş şəxslərə birdəfəlik maddi yardım edilməsi və xüsusi nəqliyyat vasitəsilə təmin olunması üçün 10,6 mln. manat xərclənmişdir. Bu mənbədən xaricdən damazlıq heyvanların idxal olunması və heyvandarlıqla məşğul olan kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına 50 faiz güzəştə lizinə yolu ilə satılmasının həyata keçirilməsi və taxılçılıqla məşğul olan kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarınun taxılçıdan komitənin təminatı üçün 50 mln. manat vəsait istifadə olunub.

Ötən il Naxçıvan Muxtar Respublikasında «Arpaçay-2» Su Elektrik Stansiyasının tikintisinə 4 mln. manat, regionlarda yaşayan əhaliyə səyyar «ASAN xidmət»-in keyfiyyətli və davamlı şəkildə göstərilməsi üçün 8 mln. manat, Azərbaycan Respublikasının bütövlüyünün, müstəqilliyinin və Konstitusiyaya quruluşunun müdafiəsi ilə əlaqədar əlil olmuş şəxslərin və şəhid ailələrinin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün 10 mln. manat, respublikanın mətbuat işçilərinin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün inşa olunan yaşayış binasının tikintisinə 3 mln. manat, dənizkənarı bulvarda və Dövlət Bayraq Meyda-

nyetlərin bərpasına 9,9 mln. manat, respublikanın rayonlarında «ASAN xidmət» mərkəzlərinin tikintisinə və «ASAN ödəniş» sisteminin həyata keçirilməsi tədbirlərinə 8,1 mln. manat, Bakı Metropolitenində yolların təhlükəsizlik tələblərinə uyğun səviyyədə yoxlanılmasını təşkil etmək üçün 4,5 mln. manat, Bakı şəhərində yeni diaqnostika və poliklinika korpusunun tikintisi, dərman maddələri, reaktivlər və sarğı materiallarının alınması üçün Milli Onkologiya Mərkəzinə 7 mln. manat, ölkəmizin bütövlüyünün, müstəqilliyinin və Konstitusiyaya quruluşunun müdafiəsində əlil olmuş şəxslərin və şəhid ailələrinin mənzil və fərdi evlə təmin edilməsi üçün 20 mln. manat, Mingəçevir su anbarının sağ sahilində Bozdağın yamacında baş vermiş torpaq sürüşməsinin nəticələrini aradan qaldırılması üçün 10 mln. manat, Dövlət Aqrar Universitetinin tələbələri üçün yataqxana binalarının tikintisi işlərinin aparılması üçün 4 mln. manat, Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris-Cərrahiyyə Klinikası üçün tibbi avadanlığın alınması və tikintiquradılması işlərinin aparılması üçün 12 mln. manat, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarınun kənd təsərrüfatı texnikasına olan ehtiyaclarını təmin etmək məqsədilə

Ehtiyat fondlarından daha çox fəvqəladə hallarda təcili maliyyələşmə tələb edən işlərin görülməsi zamanı istifadə olunur

rayonlarının sosial-iqtisadi inkişafının daha da sürətləndirilməsi və abadlıq işlərinin aparılması üçün 62 mln. manat, Naxçıvan Muxtar Respublikasında, ölkənin şəhər və rayonlarında avtomobil yollarının tikilməsi və yenidən qurulması üçün 62,6 mln. manat vəsait ayrılmışdır. Bundan başqa, Naxçıvan şəhər xəstəxanasının müasir tibbi avadanlıqla təchiz olunması məqsədi ilə 9 mln. manat, bir sıra rayonlarda əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi və əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması üçün təşkil edilmişdir.

Dövlət büdcəsində əvvəlcədən nəzərdə tutulmayan bir sıra tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə Ehtiyat Fondundan 330,9 mln. manat vəsait ayrılmışdır. Bu mənbədən ölkədə (Gəncə şəhəri, Göygöl və Daşkəsən rayonlarında) və xaricdə (Serbiya, Bosniya) baş vermiş təbii fəlakətlər zamanı ziyan dəymiş yaşayış evlərinin və sosial ob-

traktorların alınması üçün «Aqrar lizinə» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə 5 mln. manat, beynəlxalq sərgilərdə iştirak üçün 17 mln. manat, «BakıBus» MMC-nin fəaliyyətinin təşkilatı üçün 30 mln. manat, məcburi köçkünlərin və valideyn himayəsindən məhrum olmuş kimsəsiz məzunların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün yaşayış binalarının tikintisinə 27,6 mln. manat, dəniz üzgüçülüğünün təhlükəsizlik mərkəzinin müasir avadanlıqla təmin edilməsi üçün 2,6 mln. manat, «Fərdi elektrik pəncərə» elektron məlumat sisteminin yaradılmasına 1,2 mln. manat və digər tədbirlərə 172 mln. manat vəsait yönəldilmişdir.

Rəşad SADIQOV

«İnsan hüquqları ayılı» davam edir

May ayının 18-dən iyunun 18-dək olan dövrü əhatə edən «İnsan hüquqları ayılı» çərçivəsində vergi orqanları tərəfindən yerlərdə müxtəlif tədbirlər təşkil olunur.

Mayın 27-də Vergilər Nazirliyinin İnsan resursları idarəsinin əməkdaşları Sabirabad şəhərində Saatlı və Sabirabad rayon gəncləri ilə görüş keçirmişdir. «Dövlət vergi orqanlarına işə qəbul - vətəndaşların əmək və dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək hü-

ququnun həyata keçirilməsi mexanizmi kimi» mövzusunda həsr olunmuş tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dövlət gənclər siyasəti ilə bağlı imzaladığı sərəncamlar barədə məlumat verilmişdir. Tədbir iştirakçılarının nəzərinə çatdırılmışdır ki, bu siyasətin məqsədi gənclərin hərtərəfli inkişafını, onların cəmiyyətin həyatında fəal iştirakını təmin etməkdir. Gənclərə dövlət qayışı, onların məşğulluğunun təmini, eləcə də dövlətin idarə olunmasında gənclərin rolu-

nun artırılması sahəsində ölkəmizdə həyata keçirilən tədbirlər, Vergilər Nazirliyi tərəfindən dövlət vergi orqanlarına işə qəbul üzrə müsabiqələrin keçirilməsi qaydaları, nazirlikdə gənc kadrların inkişafı üçün yaradılmış imkanlar, işə qəbul müsabiqələri, bu müsabiqələrdə uğur qazanmış Sabirabad və Saatlı rayon sakinləri barədə iştirakçılara geniş məlumat verilmişdir.

Görüşün sonunda idarənin əməkdaşları gənclərin çoxsaylı suallarını cavablandırmışlar.

Karbohidrogen ehtiyatlarına qənaətin perspektivli mənbəyi

Müasir dövrün aktual məsələlərindən biri də ekoloji tarazlığın qorunması və dayanıqlı enerji təminatının həyata keçirilməsi, gələcək üçün etibarlı enerji mənbələrinin təmin olunmasıdır. Müsahibimiz Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyinin sadri Akim Bədəlovdur.

- Akim müəllim, rəhbərlik etdiyiniz agentlik alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə sahəsində hansı işləri həyata keçirir?

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən ölkədə alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə olunması prioritet istiqamət kimi qarşıya qoyulmuş və bu sahənin inkişaf etdirilməsi məqsədilə 2004-cü ildə «Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə olunması üzrə Dövlət Proqramı» təsdiq edilmişdir. Proqramın qəbul edilmiş ölkədə bərpa olunan enerji mənbələrindən səmərəli istifadəyə, bu sahənin inkişaf etdirilməsi üçün institusional mühitin formalaşmasına, respublikanın alternativ və bərpa olunan enerji potensialının müəyyənlişdirilməsinə, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılmasına, habelə yeni enerji güclərini yaradılmasına ciddi tökan vermişdir. 2009-cu ildə respublikada 12,2 MVT, o cümlədən ümumi gücü 10,5 MVT olan 3 kiçik su elektrik stansiyası və 1,7 MVT gücündə külək elektrik stansiyası istifadəyə verilmişdir.

Bu sahənin daha səmərəli idarə edilməsi məqsədilə 2009-cu ildə Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyi yaradıldı və qısa müddət ərzində ölkənin əksər regionlarında bərpa olunan enerji mənbələri hesabına yeni enerji güclərini yaradılması üçün layihələr hazırlanaraq icrasına başlandı.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında, Füzuli, İsmayılı, Qusar, Şabran, Balakən və Şəmkir rayonlarında on yeni su elektrik stansiyası, Bakı şəhərinin Sabunçu rayonunda Bərk Moişet Tullantılarının Yandırılması zavodunda istilik elektrik stansiyası, Xızı və Abşeron rayonlarında dörd külək elektrik stansiyası, Qobustan rayonunda hibrid tipli elektrik stansiyası, Samux rayonunda və Bakı şəhərinin Qaradağ, Sabunçu və Pirallahı rayonlarında günəş elektrik stansiyaları, Masallı və Beyləqan rayonlarında idman komplekslərində, eləcə də ayrı-ayrı regionlarda yerləşən 24 sosial obyektə günəş panelləri və istilik avadanlıqları quraşdırılmışdır. Nəticədə qoyuluş gücü 239 MVT olan, o cümlədən 63 MVT külək, 13 MVT günəş, 38 MVT biokütlə və tullantılar, 125 MVT hidro-elektrik stansiyaları tikililərək istifadəyə verilmişdir. Bununla yanaşı, Sumqayıt şəhərində ilik istehsal gücü 50 MVT olan «AZ-GÜNTEX» günəş panelləri zavodu və Sumqayıt Texnologiyalar Parkında günəş kollektorları istehsal edən müəssisə yaradılmışdır.

2014-cü ildə ölkədə qoyuluş gücü 1245 MVT olan ABOEM generasiya gücləri (iri SES-lər daxil edilməklə) hesabına 1,5 mlrd. kVt-saat elektrik

enerjisi istehsal olunmuşdur ki, bununla da ildə 430 milyon kubmetr təbii qaza qənaət edilmişdir.

Hazırda Suraxanı və Pirallahı (hər birinin layihə gücü 2,8 MVT), Sahil (layihə gücü 3 MVT), Səngəçal (layihə gücü 9 MVT) qəsəbələrində, Sumqayıt şəhərində (layihə gücü 2,8 MVT) günəş elektrik stansiyalarında, Samux Aqroneerji Kompleksində, Siyəzən və Şəki şəhərlərində idman komplekslərində tikinti-quraşdırma işləri davam etdirilir. Bundan başqa, Naxçıvan MR, Neftçala, Gədəbəy, Oğuz, Balakən, Qazax, Qax, Yevlax, Xaçmaz, Xızı, Lerik rayonlarında 10 MVT-yə qədər olan hibrid elektrik stansiyalarının texniki-iqtisadi əsaslandırılmalarının hazırlanması işləri aparılır.

- Ölkəmizdə alternativ enerji mənbələrinin hansı növləri daha perspektivli sayılır?

- Azərbaycan, demək olar ki, bütün növ bərpa olunan enerji mənbələri - külək, günəş, su, geotermal enerji və biokütlə üzrə böyük potensiala malikdir. Lakin iqtisadi-texniki cəhətdən və yayılma şəraitinə görə ən çox istifadə edilə biləcək bərpa olunan enerji növləri günəş və külək enerjisidir. Təsəffüf deyil ki, Dövlət Agentliyində hazırlanmış strateji planına əsasən, 2020-ci ildə ölkə ərazisi üzrə təqribən 2000 MVT gücündə elektrik stansiyalarının qurulması nəzərdə tutulur.

- Hazırda bərpa olunan və alternativ enerji mənbələrinin payı ölkənin ümumi enerji təchizatında hansı nisbəti təşkil edir?

- 2014-cü ildə ölkədə bütün bərpa olunan enerji mənbələri hesabına 1,5 milyard kVt-saat elektrik enerjisi istehsal olunmuşdur. İstehsalın 85,8 faizini hidro, 11,5 faizini tullantılar, 2,0 faizini külək, 0,7 faizini isə istilik nasosları və günəş qurğularının payına düşür. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, keçən il bütün mənbələr hesabına respublika üzrə istehsal olunan elektrik enerjisinin 23,1 milyard kVt-saat olduğunu nəzərə alsaq, bərpa olunan enerjinin ümumi elektrik enerjisi istehsalında xüsusi çəkisi 6,5 faiz təşkil edir. Ölkənin ümumi enerji təchizatında bərpa olunan enerjinin payı isə hələlik 2 faizə bərabərdir. Hədəfimiz 2020-ci ildə bərpa olunan enerjinin payının elektrik enerjisinin istehsalında 20 faizə, ümumi enerji təchizatında isə 10 faizə çatdırmaqdır.

- «2014-2016-cı illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrini sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı»nın həyata keçirilməsi üzrə Tədbirlər Planına əsasən, Agentlik tərəfindən alternativ və bərpa olunan

enerji mənbələrinin və enerjiden səmərəli istifadənin tətbiqinin genişləndirilməsi üçün konkret vəzifələr müəyyənlişdirilib. Bu istiqamətdə hansı tədbirlər görülməkdədir?

- Sözügedən Dövlət Proqramının icrası ilə əlaqədar Bakı şəhərində və onun ətraf qəsəbələrində yerləşən sosial əhəmiyyətli obyektlərin enerjiyə olan tələbatının bərpa olunan enerji mənbələri hesabına ödənilməsi məqsədi ilə Dövlət Agentliyi tərəfindən Suraxanı rayonunun Hövsan qəsəbəsindəki Südcülük sovxozunda yerləşən tibb məntəqəsində və rayonun uşaq poliklinikasında, Pirallahı rayonu ərazisində yerləşən orta məktəbdə, Qaradağ rayonunun Müşfiqabad qəsəbəsi ərazisində yerləşən orta məktəbdə və Lökbatan qəsəbəsində yerləşən məktəbdə, Sabunçu rayonu Ramana qəsəbəsi ərazisində yerləşən orta məktəbdə ümumi qoyuluş gücü 407 kVt olan istilik nasosları, günəş panelləri və kollektorları quraşdırılmışdır.

Suraxanı, Pirallahı, Qaradağ, Sahil və Səngəçal qəsəbələrində günəş elektrik stansiyalarının tikintisinə başlanılmışdır. Bunlardan birinci mərhələdə Suraxanı və Pirallahı rayonlarındakı günəş elektrik stansiyalarında müvafiq olaraq 1,6 və 1,1 MVT güclər quraşdırılmış və mərkəzi şəbəkəyə qoşularaq enerji istehsalına başlanılmışdır.

Pirallahı rayonunun Çilov qəsəbəsinin enerjiyə olan tələbatını ödəmək məqsədilə 5-6 MVT gücə malik hibrid elektrik stansiyasının, Pirallahı və Çilov adaları arasında 200-300 MVT-lik külək parkının salınması ilə bağlı layihələr hazırlanır. Suraxanı rayonu Hövsan aerasiya stansiyasında bioenerji əsasda işləyən İES-in inşası ilə əlaqədar maliyyə dəstəyinin təmin edilməsi üçün bir sıra beynəlxalq maliyyə qurumları ilə danışıqlar aparılır...

- Xarici investorları bu sahəyə cəlb etmək üçün nə kimi işlər görülür?

- Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları ilə ölkəyə idxal edilən alternativ və bərpa olunan enerji və ondan səmərəli istifadə sahəsində tətbiq olunan qurğuların, onların istehsalı üçün avadanlıqların gömrük rüsumlarından azad olunması, tikinti obyektlərinin enerji səmərəliliyinin artırılması və enerji resurslarına qənaət qaydalarının təsdiqlənməsi bu sahəyə xarici investorların maraqlarının artırılmasına öz töhfəsini verir. Xəzər dənizi akvatoriyasında iri generasiya gücünə malik külək parkının salınması, Samux rayonunda aqroneerji yaşayış kompleksinin tikintisi və digər böyük layihələr bu sahəyə xarici investisiyanın cəlb edilməsi məqsədi ilə nəzərdə tutulmuşdur.

- Alternativ enerji mənbələrindən istifadənin stimullaşdırılmasını nəzərdə tutan hansı tədbirlər həyata keçirilir?

- Ölkəmizdə alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadənin stimullaşdırılması istiqamətində bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. Nazirlər Kabinetinin 2003-cü

il 22 dekabr tarixli 161 nömrəli qərarına əsasən, külək qurğuları gömrük rüsumundan, 2005-ci il 31 yanvar tarixli 11 nömrəli qərarı ilə isə respublika ərazisinə gətirilən külək elektrik qurğuları və avadanlıqları əlavə dəyər vergisindən azad olunmuşdur. Dövlət Agentliyinin təşəbbüsü əsasında bu sahədə fəaliyyətin stimullaşdırılması məqsədi ilə 25 aprel 2014-cü ildən etibarən Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına uyğun olaraq 81 adda malın idxalı (günəş, biokütlə, hidroenerji qurğu və qurğuların istehsalı üçün avadanlıq və ləvazimatlar) əlavə dəyər vergisindən və gömrük rüsumundan azad edilmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, günəş enerjisindən elektrik enerjisi alınması üçün idxal olunan avadanlıqlar üçün ƏDV və gömrük rüsumu tutulmur. Bundan başqa, külək elektrik stansiyalarının işinin stimullaşdırılması məqsədilə istehsal olunan elektrik enerjisinin topdansaş qiyməti Tarif Şurasının 2007-ci il 6 yanvar tarixli qərarına əsasən, 4,5 qəpik qəbul edilmişdir.

- Alternativ enerji mənbələrindən istifadənin genişləndirilməsi ölkəmizə nə verəcək?

- Enerji resurslarına artan tələbat və karbohidrogen ehtiyatlarının məhdudluğu, əsonəvi enerji istehsalının qlobal iqlim proseslərinə mənfi təsiri, texnologiya proseslərinin idarə olunmasında yaranan çətinliklər dünyanın əksər ölkələri tərəfindən enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində alternativ və bərpa olunan enerji resurslarının istifadəsini zəruri edir.

Ölkənin dayanıqlı inkişafının təmin edilməsində enerji təchizatının təhlükəsizliyi, etibarlılığı və səmərəliliyi həlledici rol oynayır. Azərbaycanda karbohidrogen ehtiyatlarının səmərəli və uzunmüddətli istifadəsini təmin etmək məqsədilə əsonəvi enerji istehsalında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrinin payının artırılması gələcəyə istiqamətlənmiş mühüm strateji məsələlərdəndir. Bu məqsədlə ölkə Prezidentinin sərəncamına müvafiq olaraq, «2015-2020-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadəyə dair Dövlət Strategiyası»nın layihəsi hazırlanmışdır. Stratejiyə ölkədə alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadənin məqsəd və hədəfləri, qanunvericilik bazası, bu sahədə respublikanın mövcud enerji potensialı, inkişaf istiqamətləri və beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq bütün sahələrdə alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrinin tətbiqi bir məqsəd kimi qarşıya qoyulmuşdur.

Alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən iqtisadiyyatın bütün sahələrində geniş istifadə edilməsi təbii ehtiyatlardan daha effektiv və səmərəli istifadəyə imkanlar yaratmaqla yanaşı, ölkəmizin karbohidrogen resurslarına qənaət edilməsinə və onun ixrac potensialının artırılmasına əlverişli şərait yaradır.

Müsahibəni hazırladı: Aytən NƏBİYEVA

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası
vergilər nazirinin müşaviri

Mütənasib və progressiv vergitutma nəzəriyyəsi

Vergi münasibətlərində tətbiq olunan əsas nəzəriyyələrdən biri mütənasib və progressiv vergitutma nəzəriyyəsidir.

Mütənasib vergitutma dedikdə, vergitutma bazasının ölçüsündən asılı olmayaraq, sabit vergi dərəcəsinin tətbiq olunması başa düşülür. Bu zaman hesablanmış verginin məbləği vergitutma bazasının ölçüsünə mütənasib qaydada artmış olur. Progressiv vergitutmada isə vergitutma bazasının artması ilə əlaqədar tətbiq edilən verginin dərəcəsi də artmış olur. Vergitutma bazası artdıqca progressiv dərəcə ilə hesablanan verginin məbləği buna uyğun şəkildə artır. Progressiv vergitutmadan fərqli olaraq, regressiv vergi dərəcələri vergitutma bazası artdıqca azalır, lakin hesablanmış vergi məbləğinin artması regressiv qaydada baş verir.

Ümumiyyətlə, progressiv vergitutma daha çox əhəlinin aztəminatlı təbəqələri üçün əlverişli sayılır, yüksək gəlirləri olan əhəlinin isə maraqlarına cavab vermir. Buna görə də əhəlinin varlı təbəqəsi progressiv vergitutma sisteminin tətbiqinə qarşı çıxır. Regressiv vergitutma isə əhəlinin aztəminatlı təbəqələri ilə müqayisədə varlı təbəqə üçün daha əlverişli sayılır. Vergitutmanın bərabər və ədalətli olması onun başlıca prinsiplərindən sayılmalıdır. Progressiv vergitutma metodunun daha ədalətli və bərabər olması sualına birmənalı cavab tapılmamışdır.

Beləliklə, və metodların tətbiqi zamanı vergitutma bazasının artması nəticəsində hesablanmış vergi məbləği də artmış olur, lakin həmin artım tətbiq olunan metoddan asılı olaraq, özünü müxtəlif cür göstərir. Tutulan verginin norması dedikdə vergitutma bazasının vergi şəklinə tutulan hissəsi başa düşülür.

Nəzəriyyədə məhdudlaşdırılan və orta vergi normaları fərqləndirilir. Vergitutmanın orta norması dedikdə, tutulan vergilərin onların hesablandığı vergitutma bazasına olan nisbəti başa düşülür. Vergitutmanın məhdudlaşdırılan norması isə vergitutma bazasının törəməsi mənasını verir: vergitutma bazasının hər hansı vahid qədər artması zamanı tutulan verginin artımını göstərir.

Mütənasib vergitutmanın tətbiqində məhdud və orta vergi normaları eynilik təşkil edir və onlar heç də həmişə vergitutma bazasından asılı olmur. Progressiv vergitutma tətbiq edildikdə orta vergi norması vergitutma bazası artdıqca artmış olur, məhdud vergi norması isə sabit də qala bilər. Onun dəyişməsi yalnız vergi dərəcəsinə dəyişiklik edilən zaman baş verir.

Adətən, təcrübədə bu və ya digər metodun tətbiqi tutulan vergi məbləğinin vergitutma bazasına olan nisbəti ilə deyil, vergi ödəyicisinin faktiki gəlirlərinə olan nisbəti ilə xarakterizə olunur. Lakin bu nisbət faktiki olaraq mütənasib vergitutmanın aşağı gəlirləri olan fiziki şəxslərə münasibətdə progressiv olması, yüksək təminatlı fiziki şəxslərə münasibətdə isə onun regressivliyini müəyyən etməyə imkan verir. Məsələn üçün: siqaretə mütənasib aksiz dərəcəsi tətbiq edilərkən, bu, əhəlinin kasıb təbəqəsi üçün progressiv, varlı təbəqəsi üçün isə regressiv xarakter daşıyacaqdır. Çünki siqaretin alınmasına, o cümlədən aksizin ödənilməsinə çəkilmiş xərclərin xüsusi çəkisi əhəlinin aztəminatlı təbəqələrinin gəlirləri ilə nisbətdə yüksək, varlı təbəqələrin gəlirləri ilə nisbətdə isə aşağı olacaqdır.

Ümumiyyətlə, ayrı-ayrı ölkələrin vergitutma sistemlərində vergitutmanın müxtəlif metodları əlaqəli şəkildə tətbiq olunur. Bütövlükdə isə hər hansı vergi sisteminin mütənasib və ya progressiv sayılmasını bütövlükdə gəlirlərinin əsasını təşkil edən vergi növlərinə münasibətdə tətbiq olunan metodla müəyyən etmək olar.

Müasir dövrdə dolaylı vergilərdən daxilolmalar dövlət büdcəsinin əsas gəlirlərindən hesab olunur. Təkcə bir və ya iki birbaşa vergi növü üzrə progressiv vergitutmanın tətbiq olunması isə nəinki vergitutma sisteminin progressiv olmasını müəyyən etmir, hətta belə sistem üzrə digər vergilərin regressivliyini də itirir.

Nəzəriyyədə vergitutmanın vergi ödəyicilərinin gəlirlərinə mütənasib olması hələ XVIII əsrdə məşhur iqtisadçı A.Smit tərəfindən irəli sürülmüşdür. O, vergitutmanın dörd əsas qaydasını müəyyən etmişdir. Bunlardan biri mütənasib vergitutmanın xarakteristikası kimi qəbul olunur. Həmin qaydaya əsasən, gəlirlər dövlətin himayəsi altında əldə edildiyinə görə, cəmiyyətin hər bir üzvü dövlətin dəstəklənməsində öz gəlirlərinə mütənasib olaraq iştirak etməlidir. Bu prinsip vergi nəzəriyyəsində həm də ədalətlik prinsipi kimi qeyd olunmuşdur.

Beləliklə, A.Smitə görə, ədalətlik prinsipi vergitutmanın vergi ödəyicisinin gəlirlərinə mütənasib şəkildə tətbiq olunmasının təzahürüdür. Bu prinsipə əsaslanaraq, mütənasib verginin tərəfdarlarının vergi ödəmə qabiliyyəti vergi ödəyicisinin verginin ödənilməsinə imkan verən hər hansı gəlir və ya əmlakla malik olması ilə qiymətləndirilir. Bunun metodoloji əsası ondan ibarətdir ki, bərabər gəlirlər bərabər ödəmə qabiliyyətini müəyyən edir. Vergi ödəmə qabiliyyəti də gəlirlərin artması və ya azalmasına uyğun olaraq artmış və ya azalmış olur.

Progressiv vergitutmanın tərəfdarlarının fikrincə, ödəmə qabiliyyətliyi təkcə gəlirlərin və əmlakın olması ilə deyil, həm də vergi şəklinə ödənilən məbləğin gəlirlərdəki nisbəti ilə qiymətləndirilir. Belə ölçü isə bütün vergi ödəyiciləri üçün eyni olmalıdır.

DAHA ZƏNGİN MƏLUMAT!

VERGİLƏR NAZİRLİYİ, İQTİSADİYYAT VƏ SƏNAYE NAZİRLİYİ,
MALİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏDLİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏMƏK VƏ ƏHALİNİN SOSIAL MÜDAFİƏSİ NAZİRLİYİ,
DÖVLƏT GÖMRÜK KOMİTƏSİ, DÖVLƏT SOSIAL MÜDAFİƏ FONDU

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Daşınmaz əmlakın satışı

Mülkiyyətimdə olan mağazanı satmaq istəyirəm. Bu halda mağazanın satışına görə hansı vergi öhdəliyim yaranır?

Sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunan qeyri-yaşayış sahəsinin təqdim edilməsinə görə gəlir əldə edən fiziki şəxslərdən gəlir vergisi tutulur. Vergi Məcəlləsinin (VM) 99.2.1-ci maddəsinə əsasən, sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunan aktivlərin təqdim edilməsindən gəlir sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlir hesab olunur.

VM-in 96.1-ci maddəsində qeyd olunub ki, rezidentlərin gəlirləri üzrə vergitutma obyektinə vergi ili üçün rezidentlərin bütün gəliri ilə həmin dövr üçün Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilən gəlirdən çıxılan məbləğ arasındakı fərddən ibarət olan vergiyə cəlb edilən gəlirdir.

VM-in 101.3-cü maddəsinə əsasən, hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətinə həyata keçirən fiziki şəxslərin vergiyə cəlb edilən gəlirlərindən 20 faiz dərəcə ilə vergi tutulur.

Mövcud qanunçuluğa görə (VM, maddə 108), VM-in X fəslinə uyğun olaraq, gəlirdən çıxılmayan xərclərdən başqa gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı olan bütün xərclər, həmçinin qanunla nəzərdə tutulmuş icbari ödənişlər gəlirdən çıxılır.

VM-in 149.1.4-cü maddəsinin tə-

ləblərinə görə, ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunması nəzərdə tutulmayan (tutulması mümkün olmayan) gəlirləri olan fiziki şəxslər hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq vergi orqanlarına bəyannamə verirlər.

Bundan əlavə, Vergi Məcəlləsinin 155.1-ci maddəsinə uyğun olaraq, bir əqd və ya müqavilə üzrə əməliyyatın ümumi dəyəri 120 min manatdan artıq olduqda, bu əməliyyat ƏDV tutulan əməliyyat sayılır və həmin əməliyyatı həyata keçirən şəxs bu əməliyyatın aparıldığı gündə ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyatda dair ərizə verməyə borcludur.

Beləliklə, fiziki şəxs mülkiyyətində olan və sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün istifadə olunan qeyri-yaşayış sahəsinə təqdim etdiyi halda, belə əmlakın satışından əldə etdiyi gəlirdən (gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı xərclər olmadıqda müvafiq təsdiqedicisi sənədlər əsasında gəlirdən xərcləri çıxaraq) gəlir vergisini 20% dərəcə ilə hesablamalıdır. Müqavilə üzrə əməliyyatın ümumi dəyəri 120 min manatdan artıq olduqda isə həmin əmlakın satışı 18% dərəcə ilə ƏDV-yə cəlb edilməlidir.

Əmək bazarının mövcud iqtisadi reallıqlara uyğunlaşdırılması, əmək potensialından daha səmərəli istifadə olunması və əmək qanunvericiliyinə tam riayət olunması diqqət mərkəzində olan əsas məsələlərdəndir.

İşçilərin hüquqları əmək qanunvericiliyinə uyğun qorunmalıdır

Həyata keçirilən iqtisadi islahatlar nəticəsində minlərlə yeni iş yerləri açılmaqla, işçilərin hüquqlarının kobud şəkildə pozulması hallarına hələ də rast gəlinir. Xüsusilə əməkhaqlarının, müavinətlərin, müqafatların ödənilməsi, əcnəbi işçilərlə yerli işçilər arasında həm iş saatında, həm də ödənişlərin verilməsində kəskin fərqlər qoyulması kimi hallar qanunvericiliyə ziddir.

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti (DƏMX) tərəfindən aparılan yoxlamaların nəticələri göstərir ki, belə hallar əsasən özəl sektora aid müəssisələrdə, tikinti, ticarət və ictimai işə, topdansa satış sektorlarında baş verir. Əmək qanunvericiliyinin pozulması hallarına yol verməmiş işəgötürənlərə İnzibati Xətalər Məcəlləsinin müvafiq bəndlərinə uyğun cərimələr tətbiq olunur. Bu ilin aprel ayında həmin cərimələrin 65,9%-i

qurların müəyyən edilməsi yolverilməzdir.

Əmək Məcəlləsinin 89-cu maddəsində qeyd olunur ki, həftəlik və gündəlik iş saatları ərzində işçilərin əmək funksiyasının yerinə yetirilməsi üçün müəyyən edilən zaman - tam iş vaxtı adlanır. Gündəlik normal iş vaxtının müddəti 8 saatdan, belə iş vaxtında uyğun

manı əməkhaqları və digər sosial xarakterli ödənişlərin işçilərə qanunvericiliyin tələblərinə uyğun şəkildə ödənilməsinə xüsusi diqqət yetirir. Ötən il bu istiqamətdə həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində işəgötürənlər tərəfindən gecikdirilmiş ümumilikdə 527.574 manat məbləğin sosial xarakterli ödənişlərin işçilərə ödə-

edilmiş işçilərin hüquqlarının bərpası istiqamətində də müvafiq işlər aparılıb və əmək müqavilələrinə qanunvericiliyin tələbləri pozulmaqla xitam verilmiş 13 nəfər öz əvvəlki işlərinə bərpa edilib.

İşəgötürənlər tərəfindən ümumilikdə 273.107 manat məbləğində gecikdirilmiş sosial xarakterli ödənişlərin işçilərə ödənilməsi təmin olunub ki, bu da ötən ilin aprel ayı ilə müqayisədə 24,9 dəfə çoxdur. Həmin məbləğin 272.536 manatı (99,7%) əməkhaqlarından, qalanı isə zərərə görə ödənc, sosial müavinət və kompensasiyalardan ibarət olub.

DƏMX-nin məlumatına görə, işəgötürən maliyyə vəziyyətindən asılı olmayaraq işçiyə onun gördüyü işin müqabilində əməkhaqqını Əmək Məcəlləsinin 172-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş müddətdə ödəməyə borcludur.

İşçiyə aylıq əməkhaqqının ödənilməməsində təqsirkar olan işəgötürən qanunvericilikdə nəzərdə tutulan qaydada məsuliyyətə cəlb edilməlidir. Əgər ödəncləri ödəməyə işəgötürənin maddi-maliyyə imkanları yoxdursa, onda işçilərə həmin ödənclər müvafiq qaydalara uyğun olaraq, müəssisənin əmlakı satılmaqla və ya müvafiq normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilən formada dövlət tərəfindən yaradılmış təminat sistemi ilə ödənilməlidir.

Əmək Məcəlləsinə əsasən, əməkhaqqının verilməsi işəgötürənin təqsiri üzündən gecikdirildikdə və bu hal fərdi əmək mübahisəsi yaratmaqda, hər gecikdirilmiş gün üçün işçiyə əməkhaqqının azı 1%-i məbləğində ödənc verilməlidir.

Rəşad SADIQOV

Əmək miqrasiyasına nəzarət gücləndirilib

Birinci Avropa Oyunları ilə bağlı Azərbaycanda əmək miqrasiyası sahəsində vəziyyətə nəzarət daha da gücləndirilib, ölkədə çalışan miqrantların deqiq uçotunun elektronlaşdırılması işləri sürətləndirilib, qanunsuz miqrasiyanın qarşısının alınması istiqamətində əlavə tədbirlər görülüb.

Dövlət Miqrasiya Xidmətinin məlumatına görə, 2015-ci ilin əvvəllərində 40 minə yaxın əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs tərəfindən ölkə ərazisində olma, müvəqqəti və daimi yaşama qaydalarına əməl edilməməsi, habelə etibarsız sənədlərlə yaşama hallarına görə inzibati qanunvericiliyin tələblərinin pozulması halları müəyyən olunub. Onlardan üç mindən çoxunun ölkə ərazisində yaşaması leqallaşdırılıb, 30 min nəfərin ölkə ərazisini tərk etməsi ilə bağlı qərar verilib, 7 min nəfər isə inzibati qaydada ölkə ərazisindən çıxarılıb.

Bu sahədə nəzarəti daha səmərəli təşkil etmək və şəffaflığa nail olmaq məqsədilə əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin respublikamızda müvəqqəti və ya daimi yaşama, həmçinin onların ölkəmizdə haqqı ödənilən əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaları üçün iş icazələrinin verilməsi qaydaları elektronlaşdırılıb. Məlumat Hesablama Mərkəzi tərəfindən aparılan birgə işlər sayəsində qurumun 10-dan artıq elektron xidməti «Elektron hökumət» portalına inteqrasiya olunub. Artıq bir sıra e-xidmətlər «ASAN xidmət» mərkəzləri vasitəsilə təqdim olunur.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Məşğulluq siyasəti və əmək bazarının tənzimlənməsi şöbəsinin müdiri Vahab Məmmədov bildirib ki, ötən dövr ərzində qeydiyyatdan kənarda qalan qeyri-qanuni əmək miqrantlarının ölkədən çıxarılması ilə bağlı müvafiq addımlar atılıb. Hesablamalara görə, hər ay 4 mindən artıq əcnəbi tərəfindən

Azərbaycanda olma, habelə müvəqqəti və daimi yaşama qaydalarına əməl etmədən inzibati qanunvericiliyin tələblərinin pozulması halları aşkar olunur və həmin şəxslər ölkədən çıxarılır.

Bildirilib ki, miqrantlarla bağlı müəyyən olunmuş yeni qaydalara əsasən, əmək bazarında əcnəbilərin fəaliyyətinə nəzarət məqsədilə müəyyən kvotaların tətbiq olunması nəzərdə tutulur. Hazırda ölkədə əcnəbi işçilər üzrə kvota 12 min nəfər təşkil edir. Haqqı ödənilən əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan əcnəbilər, əmək miqrasiyasından kənarda qalanlar, başqa sözlə, qeyri-leqal üsullarla işləməyə cən atanlar deportasiya edilir, qanunvericilik əsasında cərimə olunurlar.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondundan (DSMF) verilən məlumata görə, 2015-ci ilin əvvəlindən mayın 1-dək fərdi uçot sistemində qeydiyyatda alınan əcnəbilərin sayı 5 faiz artıb. Təkcə aprel ayında 562 nəfər əcnəbi vətəndaş qeydiyyatda alınıb və bununla da fərdi uçot sisteminin əcnəbilərin sayı 23.652 nəfərə çatıb və onların 88,82 faizini kişilər, 11,18 faizini isə qadınlar təşkil edir. Azərbaycandakı əcnəbilər 104 ölkəni təmsil edirlər.

Miqrasiya məsələləri üzrə mütəxəssis Azer Allahveronovun bildirdiyinə görə, Azərbaycana viza ilə gələn əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxsin ölkədə qalma müddəti vizada göstərilən ölkədə olma müddəti ilə müəyyən edilir: «Azərbaycan ərazisinə viza tələb edilməyən qaydada gələn əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxsin ölkədə qalma müddəti 90 gündəkdir. Bu müddətin bitməsinə 22 iş günü qalmış həmin şəxslər Dövlət Miqrasiya Xidmətinə müraciət edərək müvəqqəti qalma müddətini uzatmalı, ya da ölkəni tərk etməlidirlər. Reallıq isə budur ki, hazırda qeydiyyat müddəti başa çatmış minlərlə əcnəbi Azərbaycanda qalmaqdadır».

E.CƏFƏRLİ

(261.066 manat) dövlət büdcəsinə ödənilib ki, bu da 2014-cü ilin aprel ayına dair göstərici ilə müqayisədə 32,5% çoxdur.

Bəzi müəssisələrdə yerli işçilərlə müqayisədə əcnəbi işçilərə daha artıq əməkhaqqı verilməsi hallarına daha çox rast gəlinir. Əmək Məcəlləsinin 13.3-cü maddəsinə əsasən, əmək münasibətləri sahəsində Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına nisbətən əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə daha üstün hü-

qum müəyyən edilməsi yolverilməzdir.

Həmin Məcəllənin 91-ci maddəsinə əsasən, işçilərin ayırı-ayrı kateqoriyalarına, onların yaş, səhhəti, əmək şəraiti, əmək funksiyasının xüsusiyyətləri və digər hallar nəzərə alınaraq, qanunvericiliklə müvafiq normativ hüquqi aktlarla, habelə əmək müqaviləsinin, kollektiv müqavilənin şərtləri ilə qisaldılmış iş vaxtı müəyyən edilə bilər.

DƏMX dövlət nəzarəti za-

nımları təmin edilib. Bu məbləğin 468.434 manatı (88,8%) əməkhaqlardan, 33.932 manatı (6,4%) zərərə görə ödənilən, 25.208 manatı (4,8%) isə sosial müavinətlər və kompensasiyalardan ibarət olub.

Gecikdirilmiş sosial xarakterli ödənişlərin 81%-i sahibkarlıq subyektlərinə aid olub. Bu ödənişlərin iqtisadiyyatın sahələri üzrə daha çox emal sənayesi (18,6%) və tikinti sektoruna (22,6%) aid müəssisələrdə gecikdirilməsi müəyyən olunub. İşdən qeyri-qanuni azad

Kənd təsərrüfatı qeyri-neft məhsulları ixracında əsas sahəyə çevrilir

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi 2015-ci ildə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının ödənişlərinə nisbətən 20-30 faiz çox olacağını proqnozlaşdırır. Xüsusilə də buğda və arpa istehsalında 30 faizə yaxın artım gözlənilir. Bu il ödənişlərin nisbətən rayonlarda yağantların normadan çox olması məhsul bolluğuna öz təsirini göstərəcəkdir.

Kənd təsərrüfatı nazirinin müavini İlham Quliyev bildirib ki, hazırda taxıl və dənli bitkilərin yetişməsi üçün iqlim şəraiti, suvarma üçün əlverişli vəziyyət məhsul bolluğuna imkan verəcək. O, digər kənd təsərrüfatı bitkilərinin də istehsalında artım gözlənildiyini qeyd edib. Məhsul bolluğu bir sıra kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə daxili bazarla olan tə-

ləbatın tam ödənilməsinə və qiymətlərin münasib olmasına, xarici ölkələrə daha çox kənd təsərrüfatı malları ixrac etməyə imkan verəcək. 2015-ci ilin ilk 4 ayı ərzində ölkəyə idxal olunan meyvə-tərəvəz məhsullarının həcmi əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 15%-ə yaxın azalıb, ixracın həcmi isə 17%-dən çox artıb. Bu, ərzaq məhsullarına olan daxili bazar tələbatının ödə-

niş kimi avans verməyi də təklif edir. Hətta gələcəkdə məhsul ödənişinə başlanan zaman yerli istehsalçılara kreditlərin verilməsi də müzakirə mövzusu. Rusiyanın İxrac kreditləri və investisiyalarının sığortalanması üzrə Agentliyin icraçı direktoru Dmitri Kurnakov bildirib ki, Azərbaycanla əməkdaşlıq çərçivəsində fermer təsərrüfatlarına maliyyə

və sahibkarlara verilən güzəştli kreditlərin çəkisində aqrar sahəsinin payının artdığı bildirilir. Hazırda güzəştli kreditlərin ümumi payında kənd təsərrüfatı təyinatlı kreditlər 70 faizə yaxındır və yaxın illərdə daha da artacağı gözlənilir.

Kənd təsərrüfatı üzrə mütəxəssis İslam İbrahimov sənayenin inkişafı üçün maliyyə təminatının yaxşılaşdırılmasını vacib sayır: «Hazırda ölkə əhalisinin 40 faizi kənd təsərrüfatı sahəsində çalışır və onlar iqtisadi fəal əhəlinin 80 faizini təşkil edir. Qarşıdakı illərdə həm yeni aqrar komplekslərinin yaradılması, istifadəyə yararlı torpaqların ümumi dövrüyyəyə cəlb edilməsi, həm də aqrar-sənaye zonalalarının təşkili bu sahədə çalışanların sayının 5 milyonla ötməsinə, kənd təsərrüfatında illik istehsalın 400-500 milyon manata çatmasına şərait yaradacaq. Yerli istehsalın həcmi artması Azərbaycanın ixrac imkanlarını da stimullaşdıracaq».

Hazırda dövlət ixracın stimullaşdırılmasını, gömrük-sərəhəd məntəqələrinin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılmasını və ixrac əməliyyatları ilə bağlı qaydaların sadələşdirilməsini planlaşdırır. Bu isə yerli istehsalçılar tərəfindən xarici ölkələrə mal ixracının, xüsusilə qeyri-neft məhsullarının ixracının artırılmasına şərait yaradacaq.

Elbrus CƏFƏRLİ

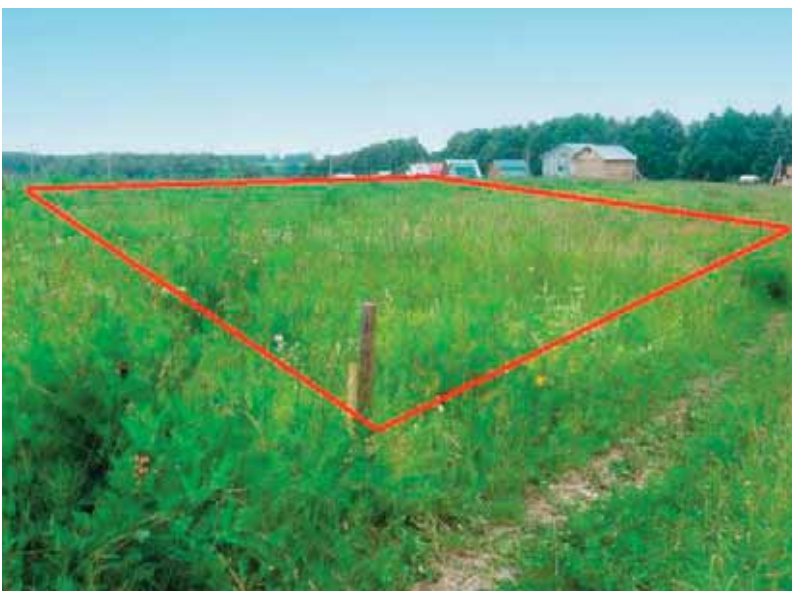
RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

- ❖ Dövlət Neft Şirkətindən verilən məlumata görə, may ayında dünyəvi bazarındakı orta hesabla «Brent» tipli xam neftin 1 bareli **64,32 dollara**, «Urals» neftinin 1 bareli **64,32 dollara**, BTC FOB Ceyhan tipli xam neftin 1 bareli isə **65,16 dollara** satılıb.
- ❖ Ölkə iqtisadiyyatında muzdlı çalışan işçilərin sayı **1507 min nəfər** olub. Onlardan **879,2 min nəfəri** iqtisadiyyatın dövlət bölməsində, **627,8 min nəfəri** isə qeyri-dövlət bölməsində fəaliyyət göstərib.
- ❖ Azərbaycanda xüsusi razılıq (lisenziya) əsasında fəaliyyət göstərən mehmanxanaların sayı **328-ə** çatıb.
- ❖ Avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin icbari sığortası üzrə toplanan sığorta haqları **20%-ə** yaxın artıb.

Torpaqların elektron uçuotu

Ölkə başçısı tərəfindən may ayının 4-də imzalanmış fərmana əsasən, Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin (ƏMDK) yeni Əsasnaməsi təsdiq edilib. Yeni Əsasnamə ilə dövlət torpaq kadastrı, yerquruluşu, torpaqların dövlət idarəetməsinin təşkili, torpaq bazarının təşkili, torpaqlardan istifadəyə dövlət nəzarəti kimi yeni fəaliyyət istiqamətləri müəyyən edilib. Sənəddə mülkiyyət hüquqlarının tənzimlənməsində vahid idarəçilik prinsipinin tətbiqi, torpaq idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi və Konstitusiyada əks olunmuş mülkiyyət növləri üzrə sərhədlərin dəqiqləşdirilməsi də nəzərdə tutulub.

ƏMDK-nın məlumatına görə, qurum qarşısında qoyulmuş vəzifələrə dövlət torpaq kadastrının və

üzrə ətraflı, dəqiq və konkret məlumatlar əks olunan elektron bazanın və uçotun yaradılmasını təmin edir. Bununla da dövlətə, bələdiyyə

kintilərin aparılmasının qarşısının alınması istiqamətində tədbirlər intensivləşəcək. Torpaqların elmi əsaslarla idarə olunması, dövlət idarəetməsinin təkmilləşdirilməsi təmin ediləcək, kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların sahiblərinə subsidiyaların, kreditlərin verilməsində belə sahələrin düzgün müəyyənlişdirilməsi ilə bağlı müvafiq işlər icra olunacaq. Torpaq sahələrinin dəqiq sərhədlərinin təyin edilməsi sahəsində daha optimal və şəffaf tədbirlər həyata keçiriləcək.

Yeni prosedurların digər üstünlüyü bütün kateqoriyalı torpaqların elektron uçuotu, xəritələşdirilməsi və məlumat bankının yaradılmasıdır. Elektron torpaq uçuotu torpaq sahələrinin təkcə fiziki sərhədlərinin uçotunu deyil, həm də onların keyfiyyət göstəricilərini nəzərə alır. Bu bərdə məlumatların vahid elektron bazada yerləşdirilməsi torpaqların ölkə üzrə vahid mərkəzdən idarə olunması, mühafizəsi, istifadəsi və müntəzimin artırılması üzrə kompleks tədbirləri həyata keçirməyə imkan yaradacaq.

Fərmanla əksini tapmış mühüm müddəalardan biri də torpaq inhisarçılığının qarşısının alınmasıdır. Bütün bunlar isə ölkədə torpaq bazarının təşkilinə və inkişafına, müxtəlif məqsədlər üçün əhəmiyyətli istifadəsinə zəmin yaradacaqdır.

AYTƏN

Yeni qaydalara əsasən, mülkiyyət hüquqlarının tənzimlənməsində vahid mərkəzdən idarəçilik prinsipinin tətbiqinə başlanacaq

onun tərkib hissəsi olan torpaq reyestrinin tərtibi, torpaq bazarının və yerquruluşu işlərinin təşkili, bütün kateqoriyalı torpaqların elektron uçuotu, xəritələşməsi və məlumat bankının yaradılması daxildir. Bundan əlavə, mülkiyyət növündən asılı olmayaraq, daşınmaz əmlakın kütləvi qiymətləndirilməsini təşkil etmək, dövlət və bələdiyyə torpaqlarının mülkiyyəti və ya icarəyə verilməsi ilə bağlı müsabiqələri və hərəqləri keçirmək kimi vəzifələr təsdiq edilib. Həmçinin, komitənin torpaqlardan istifadəyə və onların mühafizəsinə dövlət nəzarətini həyata keçirmək, geodeziya, topoqrafiya, kartoqrafiya, torpaq tədqiqatı işlərini icra etmək, torpaq sahələrinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərini dəqiqləşdirmək kimi vəzifələri də Əsasnamədə öz əksini tapıb.

Komitədən bildirilib ki, yeni Əsasnamə həm dövlət, həm də vətəndaş prizməsindən bir sıra sosial-iqtisadi və hüquqi əsasları təmin edir. Sənəd hər bir mülkiyyət növü, o cümlədən torpaq sahələri

yəyə, vətəndaş məxsus mülkiyyətin ölçüsü, sərhədi, kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri aydın və dəqiq şəkildə bəlli olacaq: «Yeni qaydalara əsasən, mülkiyyət hüquqlarının tənzimlənməsində vahid mərkəzdən idarəçilik prinsipinin tətbiqinə başlanacaq. Yəni vətəndaşlar yalnız bir ünvana müraciət etməklə daşınmaz əmlaklarını dövlət reyestrində qeydiyyatla aldıra biləcəklər. Bu da qeydiyyat üçün tələb olunan sənədləşdirmə prosesində rahatlığın, operativliyin və şəffaflığın kifayət qədər artması deməkdir. Əvvəllər vətəndaşın qeydiyyat prosesində üzləşdiyi vaxt itikisi aradan qalxacaq. Yeni qaydalar mülkiyyət hüquqlarının qeydiyyatını sürətləndirəcək, sənədləşdirilmiş daşınmaz əmlakların sayının artması ilə qeydiyyat arealının genişlənməsinə səbəb olacaq».

Bundan sonra torpaqların səmərəli istifadəsinə və mühafizəsinə nəzarət daha da gücləndiriləcək, torpaq sahələrindən əsassız və qeyri-qanuni istifadə hallarının, qanunvericiliyə zidd, özbaşına ti-

İnformasiya ehtiyatlarının monitorinqi keçiriləcək

Azərbaycanda dövlət informasiya ehtiyatlarının və fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin reyestrində qeydiyyata alınmış dövlət informasiya ehtiyatlarının sayı 81-ə, fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin sayı isə 164-ə çatdırılıb.

Dövlət reyestrində qeydiyyatla alınmış informasiya sistemlərində fərdi məlumatların toplanılması, iş-

monitorinqlər keçirilir. Monitorinqlər zamanı diqqət yitirilən əsas məsələlər bunlardır:

- informasiya ehtiyatlarının fərdi identifikasiya nömrəsinə (FİN) uyğunluğu;
- fərdi məlumatların mühafizəsinin müəyyən olunmuş tələblərə uyğun təşkili;
- informasiya ehtiyatlarında məlumatlar bazasının strukturu ilə təmizlik;

yoxlanılması;

- informasiya sisteminin və ehtiyatlarının «Elektron hökumət» ilə əlaqəli komponentlərin tələblərinə uyğunluğu;
- dövlət orqanlarının informasiya sistemlərinin və ehtiyatlarının qarşılıqlı inteqrasiyasının təmin edilməsi və s.

Bu ilin sentyabr ayından Məlumat Hesablama Mərkəzi tərəfindən dövlət qurumlarının mülkiyyətində olan informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin növbəti monitorinqi planlaşdırılır. Bununla əlaqədar mərkəz tərəfindən müvafiq məlumatların əvvəlcədən əldə edilməsi məqsədilə dövlət qurumlarının mülkiyyətində olan informasiya sistemlərinin təşkilini və səmərəliliyini qiymətləndirmək üçün sorğu hazırlanıb. Sorğu, əsasən, aidiyyəti qurumların elektron idarəçilik, informasiya sistemləri, elektron xidmətlər, istifadəçilərə əks-əlaqə, qurumların sərəncamında olan informasiya sistemləri ilə informasiya mübadiləsi kimi fəaliyyətləri qarşılıqlıdır. Monitorinqlərin keçirilməsində əsas məq-

Məlumat Hesablama Mərkəzi tərəfindən dövlət qurumlarının mülkiyyətində olan informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin növbəti monitorinqi planlaşdırılır

lönilməsi və mühafizəsinin «Fərdi məlumatlar haqqında» Qanunun tələblərinə, habelə məlumatların və onların işlənmə üsullarının informasiya sistemlərinin bəyan olunmuş məqsədlərinə, eləcə də informasiya sistemlərinin, ehtiyatlarının, elektron xidmətlərin «Elektron hökumət» portalına qoşulması üçün qəbul edilmiş texniki tələblərə uyğunluğunun yoxlanılması məqsədilə Məlumat Hesablama Mərkəzi (MHM) tərəfindən mütəmadi mo-

- bazalararası relativlik prinsiplərinin yoxlanılması;
- fərdi məlumatların toplanılmasının və işlənməsinin mülkiyyətçi və ya operator tərəfindən bəyan edilmiş məqsədlərə uyğunluğu;
- digər əlaqəli informasiya sistemləri ilə informasiya mübadiləsi üsulları və kateqoriyalarının monitorinqi;
- informasiya sistemlərinin və ehtiyatlarının portala qoşulması və onların tələblərə uyğunluğunun

səd informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş şəkildə yaradılmasına, mühafizə olunmasına, idarə edilməsinə və digər dövlət qurumlarına «bir pəncərə» prinsipi əsasında ötürülməsinə nəzarət etmək, texniki və program çatışmazlıqlarının müəyyən olunması və aradan qaldırılması üçün təkliflər hazırlamaqdır.

A.NƏBİYEVƏ

Valyuta bazarına müdaxilələr davam etdiriləcək

Dolların bahalaşması ilə bağlı Azərbaycanın istehlak bazarına nəzarət tədbirlərinin gücləndirilməsi, süni qiymət artımlarının qarşısının alınması ilə bağlı atılan addımlar 2015-ci ilin ilk dörd ayında təkrarqəmi inflyasiyanın qeydə alınmasına səbəb olub. Bir sıra malların qiymətlərində artımın müşahidə olunmasına baxmayaraq, ən zəruri istehlak məhsullarının qiymətləri məqbul səviyyədə saxlanılıb.

Mərkəzi Bankın (MB) 2015-ci ilin yanvar-aprel aylarına dair pul siyasəti icmalında qeyd olunur ki, devalvasiyadan sonra maliyyə sektorunda və dünya iqtisadiyyatında baş verən müəkkəb proseslər fonunda Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişafını davam etdirib. Yanvar-aprel aylarında ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsalı 5,5 faiz artaraq 16,6 milyard manat təşkil edib, qeyri-neft sektorunda 6,8 faiz artım qeydə alınıb.

MB-dən bildirildiyinə görə, dünya neft bazarında qiymətlərin aşağı düşməsi və ticarət tərəfdaşı olan bir sıra ölkələrdə iqtisadi artım perspektivlərinin pisləşməsi müşahidə olunub. Tərəfdaş ölkələrin əksəriyyətində milli valyutaların ucuzlaşması baş verib. Xarici iqtisadi mühitin birbaşa və dolaylı təsirləri ilə valyuta bazarında xarici valyutaya tələb əhəmiyyətli şəkildə artıb. Azərbaycanda pul-məzənnə siyasəti tədiyyə balansını və valyuta bazarında yaranmış yeni meyillərə uyğun olaraq həyata keçirilib. Məzənnə siyasəti üzrə yeni əməliyyat çərçivəsinin tətbiqinə başlanılıb.

İlin əvvəlindən MB məzənnə siyasətini xarici valyutaya tələbini əhəmiyyətli artması şəraitində həyata keçirib. 2014-cü ilin sonlarından etibarən global ömtəə bazarlarında enerji daşıyıcılarının qiymətlərinin kəskin aşağı düşməsi, eyni zamanda ölkəmizin əsas ticarət tərəfdaşlarında devalvasiya meyillərinin güclənməsinin psixoloji təsiri daxili valyuta bazarında xarici valyutalara, xüsusilə dollara tələbi artırıb. Xarici valyutaya tələbin yüksəlməsi daxili valyuta bazarının hər iki istiqaməti - nağd və qeyri-nağd valyuta bazarları üzrə müşahidə olunub və nəticədə valyuta bazarının ümumi həcmi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,6 dəfə artıb. Əməliyyatların 91%-i dollarda, qalan 9%-i isə digər valyutalarda aparılıb. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə dollarla aparılan valyuta əməliyyatlarının dövrüyyəsinin həcmi 2,3

dəfə, avro ilə əməliyyatların həcmi isə 2,4 dəfə artıb. Dollarla əməliyyatların həcmi 2014-cü ilin ilk dörd ayında 7 milyard 789 milyon dollar təşkil etdiyi halda, bu ilin müvafiq dövründə 18 milyard 341 milyon dollar təşkil edib. Avro ilə əməliyyatların həcmi isə 612 milyon avrodan 1 milyard 491 milyon avroya yüksəlib. Ümumilikdə (dollar və avro daxil), ilin ilk rübündə valyuta bazarında dövrüyyənin həcmi 19 milyard 832 valyuta vahidi olub.

MB global proseslərin fonunda ölkənin maliyyə-pul sektoruna müdaxilə etmək məcburiyyətində olduğunu, valyuta bazarında yaranmış vəziyyəti nəzərə alaraq, cari il fevralın 21-də dolların manata qarşı məzənnəsinin 1,05 AZN səviyyəsində müəyyən edildiyini bildirib: «Qərarın qəbulu ərəfəsində manatın partnyor ölkələrin valyutala-

riyə dəyişikliyin qismən dollardan manat və avro/manat məzənnələri arasında bölüşdürülməsi ilə bağlıdır. Valyuta bazarında kiçik vəziyyətdən, inflyasiya, maliyyə sabitliyi kimi vəzifələrdən asılı olaraq səbətin dəyəri də tənzimlənir: «Beləliklə, məzənnə siyasətindəki dəyişikliklər ölkəmizin xarici iqtisadi əlaqələrinin, əsasən, bu valyutalarda həyata keçirilməsi ilə əlaqədardır. Digər xarici valyutaların məzənnələri dolların və avronun məzənnəsinin təsiri altında formalaşdığından onların «dollar qrupuna» və «avro qrupuna» aid valyutalar kimi qiymətləndirilməsini şərtləndirir».

Hazırda tətbiq olunan rejimdə də MB valyuta bazarının fəal iştirakçılarından biri kimi qalır. MB-nin valyuta bazarında iştirakı müdaxilə dəhlizi çərçivəsində (satış və alışı məzənnəsi arasında diapazon) həyata keçirilir.

rına qarşı bahalaşması səviyyəsi özünün pik həddinə çatmışdı. 2014-cü ilin əvvəlindən 2015-ci ilin fevral ayının ortalarına qədər manat ticarət tərəfdaşlarının valyutalarına nəzərən orta hesabla 30% bahalaşmışdı. Bu dövrdə dollara nisbətən rus rublu 86%, avro 20%, Qazaxıstan təngəsi 20%, Türkmənistan manatı 22%, Moldova leyı 17%, Belarus rublu 52%, Ukrayna qriwnası 169%, Türkiyə lirası 13%, İran realı 12%, Gürcüstan larisı 31% dəyərdən düşmüşdü. Məzənnənin 33,55% korreksiyası valyutalara, xüsusilə dollara qarşı baş vermiş orta bahalaşmasını neytrallaşdırmaqla bəli.

Valyuta bazarında yaranmış yeni şəraiti nəzərə alan MB bu siyasətin davamı olaraq, mart ayının ilk günlərindən məzənnə siyasətini əməliyyat çərçivəsində də dəyişiklik edib. Məzənnə siyasətinin dollar və avronun daxil olduğu ikivalyutalı səbəb mexanizmi əsasında həyata keçirilməsinə başlanılıb. Bu siyasətin əsas mahiyyəti dünya bazarında avro/dollar məzənnə-

Devalvasiyadan sonra banklar tərəfindən əhəliyə xalis satılan nağd valyutaların həcmi 2,1 dəfə artıb. Bankların xalis satdığı nağd xarici valyuta ötən ilin ilk 4 ayı üzrə 2 milyard 191 milyon dollar təşkil etdiyi halda, 2015-ci ilin yanvar-aprel aylarında 4 milyard 620,5 milyon dollara yüksəlib. Həmin məbləğin 4 milyard 332,4 milyonu dollarla, 288,1 milyonu isə avro ilə satılıb.

Cari ilin ilk dörd ayı ərzində pul kütləsinin artım templərinin və bank sistemində likvidlik səviyyəsinin tənzimlənməsi məqsədilə açıq bazar əməliyyatlarından və məcburi ehtiyat normalarından da istifadə olunub. Pul kütləsinin dəyişməsindəki son meyillər nəzərə alınaraq, habelə faiz dərəcələrinin enməsinə şərait yaratmaqla iqtisadi artıma dəstək vermək məqsədilə MB-nin müəyyən etdiyi məcburi ehtiyat norması 2%-dən 0,5%-ə endirilib. Bunun nəticəsində 226 milyon manat vəsait bankların dövrüyyəsində qalıb.

Elbrus CƏFƏRLİ

Azərbaycan «Yaşıl Kart» Beynəlxalq Sığorta Sistemində qəbul olunub

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin və İcbari Sığorta Bürosunun birgə beynəlxalq əməkdaşlıq siyasəti nəticəsində ölkəmiz daha bir beynəlxalq təşkilata üzv qəbul olunub.

İcbari Sığorta Bürosundan verilən məlumata görə, mayın 28-də Polşanın Sopot şəhərində keçirilən Bürolar Şurasının növbəti Baş Assamble-

liyət vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin onların mənsub olduğu ölkənin milli qanunvericiliyə uyğun qaydada sığortalınması ilə səyahət etdikləri ölkələrdə törətdikləri yol-nəqliyyat hadisələrinin nəticəsində vuruqları zərərin övəzinin hadisənin baş verdiyi ölkənin daxili qanunvericiliyinə uyğun qaydada ödənilməsinə təmin etməkdən ibarətdir.

yasında Azərbaycan «Yaşıl Kart» Beynəlxalq Sığorta sistemində qəbul olunub və 2016-cı il yanvarın 1-dən fəaliyyətə başlaması təsdiqlənib.

Bildirilib ki, «Yaşıl Kart» sistemi - avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin sığortası şəhadətnaməsinin bu sistemin iştirakçıları, yəni üzv ölkələr arasında qarşılıqlı tanınması haqqında sazişdir. Sistem əsas məqsədi onun üzvü olan istənilən ölkəyə səfər edən xarici avtonəq-

Yeni hesablar planı üzrə ikili yazılışların verilməsi

Xanbaba Quliyev,
Auditorlar Palatasının üzvü

Hörmətli oxucular, yeni hesablar planında əks etdirilən bütün mühasibat hesablarında (hazırda 111N-li, 112N-li hesablarda) aparılacaq əməliyyatlara dair ikili yazılışların verilməsi ilə bağlı tövsiyələrimizi davam etdiririk. Göstərilən nümunələr şərti və öyrətmə xarakteri daşıyır.

Əvvəlki yazılardan oxuculara məlumdur ki, ilkin tanınmadan (ilk dəfə balansda uçota alınandan) sonra torpaq, tikili və avadanlıq obyektləri hər hesabat dövrünün (maliyyə ilinin) sonuna qiymətləndirilməlidir. Bunun üçün müəssisə torpaq,

istismar müddəti 5 il və son qalıq dəyəri 800 manat müəyyənləşdirilməklə ƏDV ilə birlikdə 5900 (əsas hissə 5000 manat + ƏDV 900 manat) manat dəyərində avadanlıq almışdır. Avadanlığa azalan qalıq metodu ilə illik 25% amortizasiya dərəcəsi tətbiq olunması qərarı verilmişdir. 31.12.2014-cü il tarixdə həmin avadanlığın yenidən qiymətləndirilməsi zərurəti yaranmış, buna baxmayaraq, avadanlığın faktiki (köhnə) 3, il istismar edilmiş vəziyyətinə uyğun yeni ədalətli dəyərini təyin etmək mümkün olmamışdır. Lakin məlum olmuşdur ki, eyni analoji xüsusiyyətlərə malik yeni (təzə) avadanlığı bazardan ƏDV nəzərə alın-

+ 591) manat, həmçinin balans (qalıq) dəyəri 2571 (5000 - 2429) manat təşkil edəcəkdir. Sonra avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixinə ilkin dəyərini (5000 manatı) 20% (1000 manat) artıraraq 6000 manata və avadanlığın ilkin dəyərini 20% artıraraq, 31.12.2014-cü il tarixinə yığılmış amortizasiya dəyərini də (2429 manatı) 20% (486 manat) artıraraq 2915 manata çatdırmaq lazımdır.

Beləliklə, 31.12.2014-cü il tarixə avadanlığın balans (qalıq) dəyəri 3085 ((5000+1000) - (2429+486)) manata çatdırılmalıdır. Bununla əlaqədar olaraq, avadanlığın ilkin dəyərini artırılan hissəsi (1000 manat) və

Tarix	Hesabın №-si və adı	Əməliyyatın məzmunu	Debet (məbləğ)	Kredit (məbləğ)
31.12.2012	202, İstehsal məsrəfləri	2012-ci ilin yanvar ayından 31.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış amortizasiya dəyəri uçota alınır (əgər avadanlıq istehsal məqsədlidir).	2429	
31.12.2012	112, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – amortizasiya dəyəri	2012-ci ilin yanvar ayından 31.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış amortizasiya dəyəri uçota alınır (əgər avadanlıq istehsal məqsədlidir).		2429
31.12.2014	111, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – ilkin dəyəri	Avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixə 5000 manat ilkin dəyəri 20% (1000 manat) artırılır və artırılan dəyər uçota alınır.	1000	
31.12.2014	331, Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat	Avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixə 5000 manat ilkin dəyəri 20% (1000 manat) artırılır və artırılan dəyər uçota alınır.		1000
31.12.2014	331, Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat	Avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixə yığılmış amortizasiya dəyəri (2429 manat) ilkin dəyərini artım faizinə uyğun olaraq 20% (486 manat) artırılır və artırılan dəyər uçota alınır.	486	
31.12.2014	112, Torpaq, tikili və avadanlıqlar – amortizasiya dəyəri	Avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixə yığılmış amortizasiya dəyəri (2429 manat) ilkin dəyərini artım faizinə uyğun olaraq 20% (486 manat) artırılır və artırılan dəyər uçota alınır.		486

tikili və avadanlıq obyektlərini 2 modelə əsasən: ya ilkin dəyər modelinə, ya da yenidənqiymətləndirmə modelinə uyğun yenidən qiymətləndirdikdən sonra yeni müəyyən edilən dəyərlə balansda uçota almalıdır. Məhz bu dəyər maliyyə hesabatlarında açıqlanmalıdır.

Qeyd olundu ki, yenidən qiymətləndirmə modeli tətbiq edilərkən 3 metoddan istifadə oluna bilər: birbaşa hesablamaya; gəlir və amortizasiya edilmiş əvəzlənmə dəyəri. Bu dəfə misal olaraq alınmış avadanlığın yenidənqiymətləndirmə modelinə əsasən «amortizasiya edilmiş əvəzlənmə dəyəri yanaşması» metodu ilə qiymətləndirilməsinə dair əməliyyatlara nəzər yetirəcəyik.

Misal 1. Müəssisə 2012-ci ilin yanvar ayında faydalı

madan 6000 manata asanlıqla almaq olar. Deməli, 31.12.2014-cü il tarixdə belə avadanlığın ilkin (alış) dəyərində 1000 manat (və ya 20%) artım baş vermişdir. Bu məlumatlar əsasında da avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixə balans (qalıq) dəyəri yenidən qiymətləndirilərək maliyyə hesabatlarında əks etdirilməlidir. Bu əməliyyatlarla bağlı veriləcək ikili yazılışları təyin etmək tələb olunur.

Əvvəlcə 2012-ci ilin yanvar ayından 31.12.2014-cü il tarixədək olan dövr üzrə hesablanmış olan (mühasibat uçotu məqsədləri üçün) amortizasiya dəyərini müəyyənləşdirək. Avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixinə (yenidən qiymətləndirilməsi tarixinə) yığılmış amortizasiya dəyəri 2429 (1050 + 788

yığılmış amortizasiya dəyərini artırılan hissəsi (486 manat) «yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat» (kapital) hesabının müvafiq olaraq kreditində və debetində uçota alınır. İkili yazılışlar isə aşağıdakı kimi olacaqdır:

Cədvəldən aydın olur ki, avadanlığın 31.12.2014-cü il tarixə balans (qalıq) dəyəri 3085 (6000 - 2915) manata çatdırılmaqla 514 (3085 - 2571) manat artmışdır. Qeyd edək ki, avadanlığın son qalıq dəyəri (800 manat) və faydalı istismar müddəti (5 il) dəyişməz saxlanılarsa, növbəti ildə (2015-ci ildə) amortizasiya faizi 3085 manata ((ilkin dəyər (5000+1000) - amortizasiya dəyər (2429 + 486)) tətbiq edilməklə 571 ((3085-800) x 25%) manat təyin ediləcəkdir.

vergi təqvimini

İYUN						
I	II	III	IV	V	VI	VII
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüylə halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

22 iyun - «(1-1)», «3», «4», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür.

Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmış, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyata aldığı vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər

hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntılardan çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kərpic-kiramiit gilləri, tikinti qumları, çinçil xammalı aid edilir.

«10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəliri

nə gəlir vergisini hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

«10.2» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərkən bu gəlirlərdən vergi tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməli rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidir.

«10.3» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığılmış sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortaçıları fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

Tikintiyə icazə ilə bağlı dəyişikliklər qüvvəyə minib

Azərbaycan Prezidenti Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında qanunu təsdiq edib

Məcəlləyə edilən dəyişiklik bu sahədəki bir sıra boşluqların və uyğunsuzluqların aradan qaldırılmasına şərait yaradır. Dəyişikliyə əsasən, tikintiyə dair sənədlərin tamlığı təmin edildikdən sonra müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tikintiyə icazə ilə fəaliyyət sferasına (maraqlarına) toxunulan və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən tikintinin təyinatına uyğun olaraq müəyyən edilən aidiyyəti qurumlara rəy bildirilməsi üçün sorğu göndərir. Həmin sorğuya bir ay müddətində yox, 15 gün müddətində rəy bildirilməlidir. Bu müddət ərzində aidiyyəti qurumlar tərəfindən rəy bildirilmədikdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı iradların olmaması prezumpsiyasından çıxış edər (75.4-cü maddə).

Məcəlləyə 80.1-1-ci maddə əlavə edilib. Yeni maddədə qeyd olunur ki, insanların yaşaması və toplanması,

və tikinti layihəsinin yalnız memarlıq-planlaşdırma bölməsinin hazırlanması tələb olunur.

Məcəllənin 75.6-cı maddəsinə edilən dəyişikliyə görə isə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tikintiyə dair ərizəyə daxil olmuş rəylər nəzərə alınmaqla, həmin ərazi üzrə müfəssəl plan olduqda bir ay müddətində, belə plan olmadıqda və ya onun müddəti bitdikdə üç ay müddətində baxır və tikintiyə icazə verilməsi və ya icazə verilməsindən imtina edilməsi barədə qərar qəbul edir.

75.1-ci maddəyə edilən əlavəyə görə, barəsində icazə tələb olunan tikinti şəhərsalma və tikintiyə dair normativ sənədlərin tələblərinə zidd olmadığı təqdirdə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən tikintiyə icazə verilməlidir. Tikintiyə icazə müvafiq tikinti ərazisi üçün qüvvədə olan müfəssəl plan əsasında verilir. Belə plan olmadıqda və ya onun müddəti

edilən əlavəyə görə, barəsində məlumatlandırma icraatı nəzərdə tutulan yaşayış evinin tikinti layihəsi memarlıq-planlaşdırma bölməsi müvafiq ərazidə qüvvədə olan müfəssəl planın tələblərinə uyğun tərtib edilmişdir. Belə plan olmadıqda və ya onun müddəti bitdikdə barəsində məlumatlandırma icraatı nəzərdə tutulan tikinti obyektinin tikinti layihəsinin memarlıq-planlaşdırma bölməsinin bu Məcəllənin 11-ci maddəsinə (Şəhərsalma sənədlərinə uyğunluğun təmin edilməsi), o cümlədən ərazilərin zonalaşdırılması, tikintinin növü və miqyası ilə bağlı müfəssəl qaydalara və yaşayış məntəqələrində yanaşı sahələrdə tikinti aparılmasının əsas şərtlərinə uyğunluğu yoxlanılır.

80.4-cü maddəyə edilən dəyişikliyə görə, sifarişçi tərəf tikintiyə başlamazdan əvvəl tikinti niyyəti barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verir və yaşayış evinin layihəsinin memarlıq-planlaşdırma bölməsinin bu Məcəllənin 80.1-ci və 80.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş tələblərə uyğunluğunun yoxlanılması üçün həmin orqana təqdim edir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən bir ay müddətində (dəyişikliyə əlavə edilən əlavəyə) sifarişçi tikinti işlərinə başlaya bilər.

82.2-ci maddəyə edilən dəyişikliyə görə, məlumatlandırma icraatı ilə bağlı tikinti niyyəti barədə müraciətin daxil olduğu vaxtdan bir ay ərzində (əvvəlki Məcəllədə üç ay qeyd olunurdu) tikinti layihəsinə irad olmadıqda, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həmin müddət bitdiyi vaxtdan üç iş günü ərzində barəsində məlumatlandırma icraatının tətbiq olunduğu obyektin tikintisi haqqında müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verməlidir.

habelə istehsalat fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulmayan birgə təşkilatçılığı ilə, hər mərtəbəsinin hündürlüyü üç metrədən, ümumi sahəsi 1400 kvadratmetrdən və tikinti sahəsi 1000 kvadratmetrdən çox olmayan tikinti obyektlərinin tikintisi ilə bağlı məlumatlandırma icraatı həyata keçirilir

bitdikdə tikintiyə icazə verilməsinin mümkünlüyü bu Məcəllənin 11-ci maddəsinə, o cümlədən ərazilərin zonalaşdırılması, tikintinin növü və miqyası ilə bağlı müfəssəl qaydalara və yaşayış məntəqələrinə yanaşı sahələrdə tikinti aparılmasının əsas şərtlərinə əsasən yoxlanılır.

Məcəllənin 80.3-cü maddəsində

Əməliyyat riskinin idarə olunması ilə bağlı beynəlxalq təcrübə

Mərkəzi Bankda (MB) «Deloitte» şirkətinin birgə təşkilatçılığı ilə «Əməliyyat riskinin idarə edilməsi» mövzusunda seminar keçirilib. Seminarın məqsədi bank ictimaiyyətinin əməliyyat riskinin idarə edilməsi ilə bağlı beynəlxalq təcrübə və alətlər barədə məlumatlandırılması, praktiki məsələlər üzrə təcrübə mübadiləsinin aparılması, habelə yaranan sualların müzakirəsi olub.

Seminarla əməliyyat risklərinin ölçülməsi, daxili və xarici itkiləri şərtləndirən səbəblərin müəyyən olunması, hesabatlılıq və digər məsələlər əhatə edilib. Bundan əlavə, Azərbaycanda əməliyyat riskinin idarə edilməsi mədəniyyətinin gücləndirilməsi potensialı təhlil olunaraq növbəti addımlar barədə məlumat verilib.

«Deloitte Azərbaycan» şirkətinin audit üzrə partnyoru Elnur Qurbanov «Müəyyənətmə və qiymətləndirmə» olan seminarla əməliyyat riskinin

idarə edilməsi yanaşmaları müzakirə edilib: «Vəzifə və öhdəliklərə gəlinə, əməliyyat riskinin idarə olunması üçün ayrıca şura yaradılmalıdır ki, bu da biznes strategiyasını, idarəetmə strukturunu, riskin idarə edilməsi çərçivəsini, riskin təhlil olunduğu metodologiyasını müəyyən edir. Şura, həmçinin, strategiyaya uyğun olaraq, risk siyasətini razılaşdırır, biznes qərarları qəbul edərkən işlərin icrası üçün tapşırıq verə bilər.

Əməliyyat riski komitəsi - əməliyyat riskinin idarə olunmasının təşkilinə, həyata keçirilməsinə və saxlanmasına nəzarət etməklə riskin idarə olunması yanaşmasını, risk siyasətini təklif edir.

«Deloitte» şirkətinin partnyoru qeyd edib ki, risk siyasəti qeyd olunan risk sinfi üçün müəssisənin riskin idarə edilməsi strategiyasını və həmin məqsədlərə nail olmaq üçün qəbul edilmiş yanaşma və prosesləri dəstəkləyən vəzifə və öhdəlikləri, cavabdeh sahələri və səlahiyyətləri

sənədləşdirir. Bu ümumi risk dili, o cümlədən risk anlayışları və onların kateqoriyaları ayrılması; risk əsaslı qərar qəbulunu tənzimləyən əsas prinsiplər; məqbul risk qəbulu səviyyəsini əks etdirən risk iştahasının artikulyasiyası (risk iştahından yaranan və tez-tez dəyişən risk limitləri və hədləri siyasətlərlə bağlı ayrıca «standart»da sənədləşdirilə bilər) və bu kimi sahələri əhatə edir: «Riskin idarə edilməsi çərçivəsinə nəzarət komitələri (rəhbərlik və şura səviyyələrində), riski qəbul edən şöblər, bölmələr və departamentlər, risk siyasəti və köməkçi funksiyalar (məsələn, riskin idarə edilməsi funksiyası, riskin idarə edilməsi və riskə nəzarətə bağlı vaxtda və obyektiv əminliyi təmin edən) daxili audit üçün cavabdeh sahələr, vəzifə və öhdəliklər də daxildir. Risk iştahası müəssisənin qəbul edə biləcəyi risk həcmidir. Nəticə etibarilə risk iştahası müəssisənin risk qəbul etmə yanaşmasına və onun xüsusi risklərə və ya risk qruplarına kiçik və ya yüksək dərəcədə məruz qalmaya hazırlıqlı və ya dözümlü olub-olmadığına əsaslanır. Daxili itkilərin toplanmasının əhatə dairəsinə şəffaflığın artırılması, qanunvericiliyə əmələtmə, müştəri xidməti, maliyyə mənfəəti, kənar maraqlı tərəflər, daxili maraqlı tərəflər daxildir.

Qeyd olunub ki, əməliyyat riskinin konkret növünün tənzimlənməsi ilə bağlı strategiyaya dair qərarın qəbulu həmin növ riskin banka təsirinə, xüsusilə onun səbəb olduğu itkilərin ciddiliyindən və tezliyindən asılıdır.

Fəxriyyə İKRAMQIZI

beynəlxalq panoram

Qazaxıstanda oyun biznesi üçün vergi artırılacaq

Ölkə parlamentinin senatı «Oyun biznesi məsələləri üzrə Qazaxıstan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə» qanun layihəsini bəyanib.

Mədəniyyət və idman naziri Arıstanbek Muhamediuli senatın iclasında bildirib ki, layihənin qəbul edilməsi qanunvericilikdəki boşluqların aradan qaldırılmasına, mərc və qumar oyunlarının iştirakçılarının azaldılmasının təmin edilməsinə, həmçinin büdcəyə vergilərin daxil olmasına imkan verəcəkdir.

Bundan əlavə, dəyişikliklərdə Qazaxıstan ərazisində internet-kazinoların (xüsusilə də əcnəbi) qanunsuz tanınması qaydası müəyyənləşir, oyun biznesi sahəsində lisenziya almaq üçün müraciət edənlərə tələblərin sərtləşdirilməsi, totalizatorlar və bukmeyker kontorları üçün vergi dərəcələrinin artırılması, həmçinin

oyun biznesinə dair qanunvericiliyin tələblərinin pozulmasına görə inzibati məsuliyyətin gücləndirilməsi də nəzərdə tutulur. Qanun layihəsi ilə oyun avadanlığının saxlanması qaydası müəyyənləşdirilir, oyun müəssisələrinin, totalizator və ya bukmeyker kontorları kassalarının yaradılması qeyri-yaşayış sahələrində yerləşdirilməsinə qadağan edilir.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Çin Xalq Respublikasının vergi sistemi: müəssisələrə tətbiq olunan güzəştlər

Əvvəli ötən sayımızda

Qabaqcıl texnologiya xidmət mərkəzlərinə offşor aoutsorsinq xidmətləri üzrə aşağıdakı vergi güzəştləri tətbiq edilir:

- ◆ 15% dərəcə ilə müəssisələrin mənfəet vergisi;
- ◆ maddəli işdən gəlir və əməkhaqqının 8%-i məbləğində təlim xərcləri üzrə çıxımlar;
- ◆ 1 iyul 2010-cu ildən 31 dekabr 2013-cü ilədək sahibkarlıq vergisindən azadolma.

Çinin rezidenti olan müəssisə tərəfindən texnologiyanın köçürülməsindən əldə olunan gəlirlərin 815 min ABŞ dollarına bərabər hissəsi müəssisələrin mənfəet vergisindən azaddır, artıq məbləğ isə 12,5% dərəcə ilə vergiyə cəlb olunur.

Qeydiyyatda olmayan kiçik və ya orta yüksək/yeni texnologiya müəssisələrinə 2 ildən çox investisiya ayıran riskli kapitalı müəssisələr investisiya məbləğinin 70%-ə qədərini vergiyə

Dövlət Şurasının sərəncamına əsasən, 1 yanvar 2011-ci il - 31 dekabr 2017-ci il tarixləri arasında müəyyən şərtlər daxilində rəsmi olaraq müəyyən edilmiş program təminatı və iqtisadi mikroşəxem istehsalı müəssisələri ilk 2 il müddətində (mənfəət əldə etməyə başladığı ildən) mənfəet vergisindən azad edilir, növbəti 3 ildə isə mənfəət vergisinin dərəcəsi 25%-dən 12,5%-ə endirilir.

1 yanvar 2011-ci il - 31 dekabr 2020-ci il tarixləri arasında zəif inkişaf etmiş Sintiyanqur əyalətlərində yeni yaranmış müəssisələr mənfəet əldə etməyə başladığı ilk 2 il müddətində mənfəet vergisindən azad edilir, növbəti 3 ildə isə mənfəət vergisinin dərəcəsi 25%-dən 12,5%-ə endirilir.

Mərkəz və qərb regionlarına investisiya ayırmış xarici investisiyalı müəssisələr müəyyən şərtlər daxilində 15% dərəcə ilə mənfəet vergisinə cəlb olunurlar.

əməliyyatlarından gəlirlər (səhm və istiqraz əməliyyatları daxil olmaqla), dividendlər, mənfəet, borc sertifikatlarından əldə olunmuş faizlər və digər gəlirlər;

◆ investisiya fondlarının investitorlarından gəlirlərin bölüşdürülməsindən əldə olunan mənfəət;

◆ səhm və istiqraz əməliyyatları zamanı yaranan qiymət fərqlərindən əldə olunan mənfəet.

Çində vergi dövrü təqvimildir. Müəssisə il ərzində əməliyyata başlayarsa və ya əməliyyatlarını dayandırsa, əməliyyat dövrü vergi ili hesab edilir.

Müəssisələr mənfəet əldə etmələri və ya zərərli üzləşmələrindən asılı olmayaraq, hesabət ili başa çatdıqdan sonra 5 ay müddətində sabit tarixlərdə vergi bəyannamələrini təqdim etməlidirlər. Vergi bəyannamələrinin təqdim olunması müddətinin uzadılması məqsədilə vergi orqanına ərizə ilə müraciət edilə bilər.

Tayvanda əcnəbilər üçün əmlak vergisi artırılacaq

Maliyyə Nazirliyi yerli əmlak bazarında spekulasiyaların qarşısını almaq məqsədilə qanun layihəsi hazırlayır. Həmin layihəyə əsasən, Tayvanda xarici ölkələr vətəndaşlarına əmlak satışına 30%-lik vergi tətbiq olunacaq.

Qanun layihəsi təsdiq edilərsə, artıq 2016-cı ildən başlayaraq xarici vətəndaşlara və korporasiyalara obyekt satışına görə ödənilən vahid vergi dərəcəsi (30%) yerli vətəndaşlara satışdan tutulan vergidən (17%) təxminən iki dəfə yüksək olacaq. Bundan başqa, elit əmlakların satışı üçün vergi ləğv ediləcək.

Hazırkı qanunvericiliyə əsasən, elit kateqoriyasına aid edilən əmlak alındıqdan sonrakı bir il ərzində yenidən bazarə satış məqsədilə çıxarılırsa, o zaman satışa 15% vergi tətbiq olunur. Əmlak alındıqdan sonra iki il ərzində satışa çıxarıldığı halda vergi 10% təşkil edir. Hökumət bunu yerli əmlak bazarında spekulativ satışların aktivliyinin azaldılması məqsədilə həyata keçirildiyini bildirir.

Maliyyə Nazirliyi bir neçə əmlakə malik vətəndaşlar üçün satış məhdudiyyətlərini bir qədər yumşaldıb. Əgər vətəndaş hazırda yaşadığı əmlakı satışa çıxarsa və bu zaman əmlak 1,3 milyon dollardan aşağı qiymətə satılarsa, ondan vergi tutulmayacaq.

Maliyyə Nazirliyi bir neçə əmlakə malik vətəndaşlar üçün satış məhdudiyyətlərini bir qədər yumşaldıb. Əgər vətəndaş hazırda yaşadığı əmlakı satışa çıxarsa və bu zaman əmlak 1,3 milyon dollardan aşağı qiymətə satılarsa, ondan vergi tutulmayacaq.

Malayziya turistlərə vergini qaytarmağa başlayıb

Ölkəyə qısamüddətli səfərlə gələn əcnəbilər üçün ƏDV-nin qaytarılması sistemi fəaliyyətə başlayıb.

Gömrük idarəsinin bildirdiyinə görə, vergidən azad edilən alışın minimum məbləği 300 rinqit (təxminən 80\$) təşkil edir. Malayziyanın bütün iri hava limanlarında, o cümlədən əsas turizm şəhərlərində vergilərin qaytarılması məntəqələri yaradılıb. Qaytarılma sistemi, demək olar ki, bir çox ölkələrdə fəaliyyət göstərən sistem kimidir. Əcnəbilər pullarını geri almaq üçün pasportlarını və ƏDV-dən azad edilən malları təqdim etməlidirlər. Şərtlərdən biri də budur ki, həmin mallar beynəlxalq «tax-free» sistemi ilə müqaviləsi olan mağazalardan alınmalıdır.

cəlb olunan gəlirlərdən çıxarılır. İstifadə olunmamış güzəştlər növbəti illərə keçirilə bilər.

Əgər müəssisə ətraf mühitin mühafizəsi, enerji ehtiyatlarının qorunması, su ehtiyatlarının mühafizəsi və istehsalın təhlükəsizliyinin təchiz edilməsinə investisiya ayırırsa, həmin investisiyanın müəyyən hissəsi vergi öhdəliyi hesabına kompensasiya edilə bilər.

Dövlət Şurasının Şanxay azad ticarət zonası ilə bağlı 18 sentyabr 2013-cü il tarixli baş planına əsasən, 2-3 il müddətinə 29 kvadratkilometr ərazidə sınaq məqsədilə azad ticarət zonasının yaradılması haqqında qərar qəbul edilmişdir.

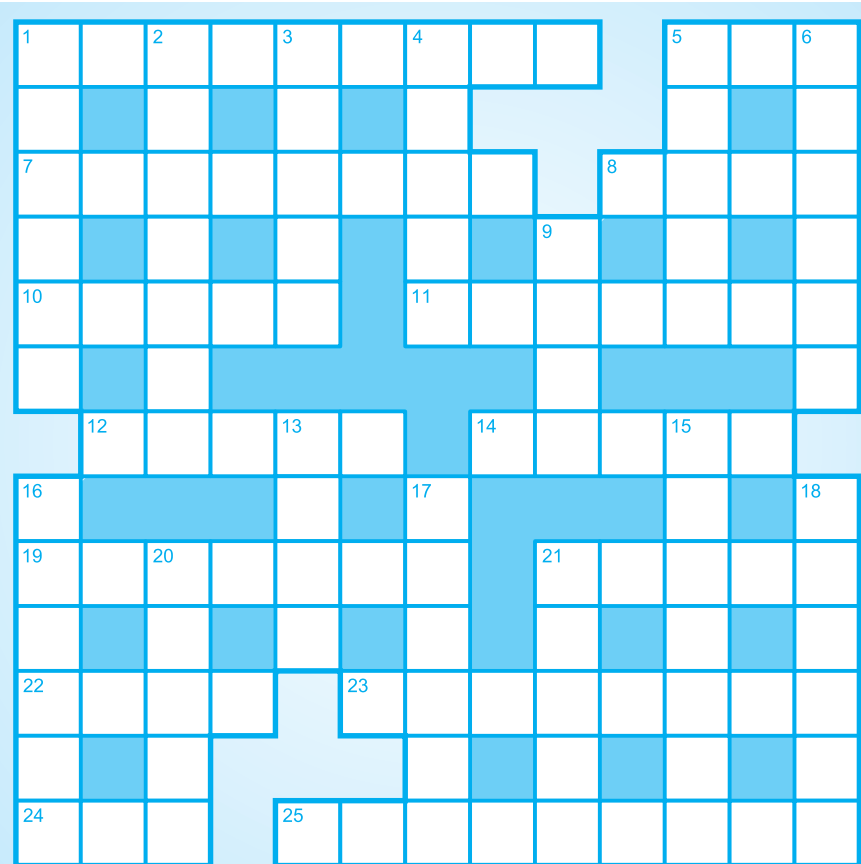
İnvestisiya fondları üzrə aşağıda qeyd olunanlar müvafiq olaraq mənfəet vergisindən azaddır:

- ◆ investisiya fondu tərəfindən əldə olunan fond birjəsi

Vergi ödəyiciləri avans vergilərə aid ilkin bəyannamələri vergi orqanına aylıq və ya rüblük əsasda təqdim etməlidirlər.

Aylıq və ya rüblük avans ödəmələri müvafiq ay və ya rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün müddətində yerinə yetirilməlidir. İllik ödəmələr isə il başa çatdıqdan sonra 5 ay müddətində həyata keçirilir. Artıq ödənişlər vergi orqanı tərəfindən geri qaytarılır.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

kravssvord

Yuxarıdan aşağı: 1.Rusiya Federasiyasının paytaxtı; 2.Kimyəvi element; 3.Meksikada bələdiyyə; 4.Qabaqcadan hazırlanmış suallara cavab almaq üçün sorğu vərəqəsi; 5.Fiqurlu konkisürmədə ən sadə tullanma; 6.Döyüş əməliyyatlarının aparılması və yerləyişmə üçün minik atlarından istifadə edilən qoşun növü; 9.Kişi adı; 13.İtaliya bəstəkarı Cüzeppe Verdinin populyar opera əsəri; 15.Tərcümədə «ağ dağ» mənasını verən kristal massiv - Alp dağ sisteminə daxil olan Qərbi Alp dağlarında yerləşir; 16.Şərqdə ilk opera («Gəlin qayası») yazan bəstəkar qadın. Azərbaycanın xalq artisti, populyar mahnı və romansların, operetna və pyeslərin müəllifinin adı; 17.Hollivud ulduzu, ABŞ-ın Kaliforniya ştatının keçmiş qubernatorunun adı; 18.Qədim Misir mifologiyasına görə qoruyucu tanrı (başı insan, bədəni şir); 20.Açıq, aşkar, gözlə görünən, göz qabağında olan; 21.Sibir və Kazan xanı (1496-1497). **Soldan sağa:** 1.Dağıstan Respublikasının paytaxtı; 5.Rusiya Federasiyasının Perm vilayəti ərazisində çay; 7.Yunanıstanın ikinci böyük şəhəri; 8.Yanma zamanı çıxan od; 10.Rusiya Federasiyasının Sverdlovsk vilayəti ərazisində çay; 11.Abşeron ərazisində yerləşən, bütün Şərqdə nadir gözəlliyi ilə diqqəti cəlb edən, yaşı bir əsrdən çox olan məscid; 12.Türk mifologiyasında od tanrısı (xan); 14.Moskvanın mərkəzində tarixi kompleks; 19.Kişi adı; 21.Yazıçı, nasir, türçüməçi, geologiya-mineralogiya elmləri namizədi (1942), dosent, əməkdar mədəniyyət xadimi. «Firtına», «Zirvələrdə», «Dalğalar qoynunda» və

Alp dağ sistemində daxil kristal massiv

s. əsərlərin müəllifinin adı; 22.Azərbaycanla qonşu dövlət; 23.Kəskin boğucu iyi olan dezinfeksiya maddəsi; 24.Qohumluq dərəcəsi; 25.Egcy dənizin cənub-şərqində, Yunanıstana məxsus arxipelaq. Tərcümədə «on iki ada» mənasını verir.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Çələbi; 2.Roberts (Culia); 3.Qurut; 4.Aynurə; 5.Anaun; 6.Ploşko (Iosif); 9.Abar; 13.Açar; 15.Moldova; 16.Əfətli; 17.Teosof; 18.Aqadir; 20.İrbis; 21.Brest (sülhü). **Soldan sağa:** 1.Çıraqqala; 5.Alp; 7.Labirint; 8.Sabo; 10.Bart; 11.Ribinsk; 12.Astat; 14.Brams (Yohann); 19.Frikase; 21.Balıq; 22.Tabu; 23.Asteroid; 24.Iks; 25.Amfiteatr.

idman

Avropa Oyunları öncəsi son sınaq...

Beynəlxalq Velosipedçilər İttifaqının Estoniyada keçirilən 2.1 kateqoriyalı yarışında Azərbaycanın kontinental velosiped komandası «Synergy Baku»nun 8 üzvü mübarizə aparıblar.

Yarışın birinci mərhələsində iştirakçılar paytaxt Tallindən Tartuya qədər 197 km məsafə qət ediblər. Komanda üzvlərindən ən yüksək nəticəyə Yannis Tamuridis imza atıb - «Bakı-2015» ilk Avropa Oyunlarında Yunanıstan milli komandasının heyətində də çıxış edəcək velosipedçi marşrutu 4 saat 30 dəqiqə 32 saniyəyə qət edib və finiş xəttini ikinci keçib. Avropa

Oyunlarında Azərbaycan yığmasının şərəfini qoruyacaq Maksim Averin isə 2 dağ sprintinin birində qalib olaraq, ümumi sıralanmada 2-ci yerdə qərarlaşıb.

Yarışın sonuncu mərhələsində iştirakçılar Tartu şəhərinin küçələrində 150 km məsafə qət ediblər. Bu mərhələdə velosipedçilərimiz mükafata layiq yer tutmasalar da, Yannis Tamuridis ümumi sıralanmada ikinci yeri qoruyub saxlayıb.

Qeyd edək ki, Estoniya turu yığma komandamızın üzvləri Elçin Əsədov və Maksim Averin üçün Avropa Oyunları öncəsi son sınaq yarış olub. Bundan sonra Azərbaycan velosipedçiləri mötəbər yarışa hazırlıqlarını ölkəmizdə davam etdirəcəklər.

Azərbaycan güləşçiləri yeni tarix yazmaq əzmindədirlər

«Bakı-2015» birinci Avropa Oyunlarına sayılı günlər qalır. Bu mötəbər idman tədbirində çıxış edəcək Azərbaycan idmançıları doğma divarlar arasında ən yüksək nailiyyətlərə imza atmaq əzmindədirlər. Bu məqsədlə Oyunlara daxil edilən idmanın bütün növləri üzrə milli komandalarını hazırlıqlarını səylə davam etdirirlər.

Xatırladaq ki, indiyədək keçirilmiş Olimpiya Oyunları, dünya və Avropa çempionatlarında ölkəmizə daha çox medal qazandıran məhz güləşçilərimiz olublar. Elə bu səbəbdəndir ki, Azərbaycan idmansevərləri pöhləvanlarımızın I Avropa Oyunlarında da ən yüksək nəticəyə nail olacaqlarına böyük ümid bəsləyirlər.

Bütün növlərdə - sərbəst, yunan-Roma və qadın güləşi üzrə ölkəmizi təmsil edəcək güləşçilərimiz hazırlıqlarını Olimpiya Güləş Mərkəzində davam etdirirlər. Sərbəst güləşçilərimiz İran, qadın güləşçilərimiz isə Monqolustan yığması ilə birgə məşq edir. Azərbaycan Güləş Federasiyasının birinci vitse-prezidenti, Dünya Güləş Birliyi İcraiyyə Komitəsinin üzvü Nami Əliyevin sözlərinə görə, birgə hazırlıq üçün Monqolustan və İran yığmalarına dəvət göndərmələrinin əsas məqsədi hər iki ölkə komandasının dünyada ən güclü pöhləvanlardan ibarət olmasıdır. Federasiya rəsmisi «Bakı-2015» I Avropa Oyunlarında iştirak edəcək idmançıların

Baku 2015
1ST EUROPEAN GAMES

tərkibinin bu həftənin sonunadək müəyyənləşdiriləcəyini bildirib. Oyunlarda optimal heyətlə çıxış edəcək komandamızın tərkibində, çox güman ki, gənc idmançılar üstünlük təşkil edəcəklər. 2012-ci il London Yay Olimpiya Oyunlarında qızıl medal qazanmış sərbəst güləşçimiz Toğrul Əsgərovun bu yarışlarda iş-

tirak edəcəyini deyən federasiya rəsmisi onu da vurğulayıb ki, digər Olimpiya çempionumuz Şərif Şərifov ABŞ-da keçiriləcək dünya çempionatına da qatılacaq.

N.Əliyev I Avropa Oyunlarında Azərbaycan güləşçilərinin çıxışları ilə bağlı indidən proqnoz verməyin çətin olduğunu bildirib: «Düşünürəm ki, komandanın hazırlığı yüksək səviyyədədir. Həmişə olduğu kimi, bu yarışlarda da güləşçilərimiz öz sözlərini deyəcəklər. Hər növdə azı 2-3 qızıl medal gözləyirik. Zədələr olmasa, qarşıya qoyduğumuz hədəflərə çatmağa ümid edirik».

Qeyd edək ki, iyunun 13-dən 18-dək Heydər Əliyev adına İdman Sarayında keçiriləcək yarışlarda ümumilikdə 24 çəki dərəcəsi üzrə qaliblər müəyyənləşəcək.

mozaika

Tullantılar təkrar emal olunur

ekologiya

Tullantıların idarə edilməsi dünyanın hər yerində problem yaradır. Adambaşına düşən tullantı miqdarına görə ABŞ ilk sıralardadır. Burada 1 nəfərə illik təxminən 750 kiloqram tullantı düşür. Bu rəqəm İsveçdə 700, Almaniya-da 600, Belçika, Xorvatiya və Türkiyədə 500 kiloqramdır. Azərbaycanda bu göstərici 400 kiloqrama yaxındır. Estoniya, Çexiya, Slovakiya və Rumıniyada isə adambaşına düşən tullantının illik miqdarı daha az - 300 kiloqram təşkil edir.

Tullantıların idarə edilməsi sahəsində ən arzuolunmaz üsul onun torpağa basdırılaraq zərərsizləşdirilməsidir. Bu üsuldən istifadəni

cədə təkrar emal və enerji xammalı kimi istifadə etməyə çalışır. Bu müasir yanaşma Azərbaycan-da da tətbiq olunur.

«Təmiz şəhər» ASC-dən verilən məlumata görə, son 4 ildə Bakıda basdırılaraq zərərsizləşdirilən tullantıların miqdarı 4 dəfə azalıb. Balaxanı qəsəbəsində tullantıların çəşidlənməsi və yandırılması zavodları fəaliyyət göstərir ki, basdırılmaya qədər yuxarıda qeyd olunan proseslər həmin zavodlarda həyata keçirilir. 7-8 il bundan əvvəl Bakı şəhərindən yığılan tullantılar Balaxanı poliqonuna və digər tullantı sahələrinə daşınırdı. Açıq vəziyyətdə qalan tullantılar isə ekoloji fəlakətə yol açırdı. Tullantıların atıldığı bu əra-

Hazırda paytaxtdan yığılan tullantılar «Təmiz şəhər» ASC-ə təhvil verilir. Qəbul edilmiş tullantılar Balaxanı Bərk Məişət Tullantıların Çəşidlənməsi Zavodunda çəşidlənir. Plastik, metal, kağız, şüşə kimi materiallar ümumi kütlədən seçilir və bu materiallar təkrar məhsul emal edən müəssisələrə göndərilir. Yandırılmaya yararlı hissə tullantıların yandırılması zavodunda yandırılır və ondan elektrik enerjisi istehsal edilir. Bu enerji ilə həm zavod öz ehtiyaclarını ödəyir, həm də istehsal etdiyi enerjini ölkənin ümumi enerji şəbəkəsinə ötürür. Zavodda indiyədək 366 milyon 740 min kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal olunub ki, onun da az bir hissəsi daxili ehtiyaclar üçün sərf edilib. Qalan 306 milyon 920 min kilovat-saat elektrik enerjisi ümumi şəhər elektrik şəbəkəsinə verilib.

Təkrar emala və yandırılmaya yararlı olmayan tullantılar isə Balaxanı şəhər tullantıların zərərsizləşdirilməsi poliqonunda basdırılaraq zərərsizləşdirilir.

«Təmiz şəhər» ASC bu istiqamətdə fəaliyyətini davam etdirir və tullantıların tərkibində mövcud xammal və enerji dəyərlərinin bərpasına daha çox üstünlük verilir. 2016-cı ilin sonunadək Balaxanı ərazisi tam sanitariya poliqon səviyyəsinə gətiriləcək və burada basdırılan tullantıların çürüməsi nəticəsində əmələ gələn qazlar tutularaq emal ediləcək və enerji əldə olunacaq.

azaltmaq üçün dünyanın qabaqçıl ölkələrində tullantılardan müxtəlif formalarda faydalanmaq siyasəti həyata keçirilir. Qərbi ölkələri tullantılardan maksimum dərə-

zildən yayınan üfunət, hətta uzaq məsafələrdə də hiss olunurdu. Paytaxt sakinləri yaxın keçmişdəki Balaxanı poliqonundakı tüstüdən əziyyət çəkirdilər.

«Hörümçək yağışı»

maraqlı

Avstraliyanın Qoulburn şəhərini kiçik qara hörümçəklər sürüsü basıb. Sakinlərdən birinin dediyinə görə, o, səmaya baxdıqda bir neçə yüz metr yüksəklikdə günəşin qarşısını almış hörümçəklərdən ibarət bulud gördü.

Belə bir hadisə bu yaxınlarda Texasda, Braziliyada, həmçinin Avstraliyanın Vaqa-Vaqa şəhərində də qeydə alınıb. «Hörümçək yağışı» bu həşəratların

birlişərək «havada uçmaqla» bir yerdən başqa yerə köçü zamanı baş verir. Onlar yüzlərlə toru yelpik şəklində formalaşdıraraq üçüncü paraşüt yaradır və onun vasitəsilə yeni ərazilərə köçürlər.

Kaliforniyanın Riverside Universitetinin professoru Rik Vetter bildirib ki, ayrı-ayrı hörümçəklər bu üsuldən tez-tez istifadə etsələr də, onların sürü halında belə hərəkəti təsadüfi hallarda müşahidə olunur.

Uzun müddət kompüter qabağında oturmaq...

Hipertoniya, başqa sözlə desək, «yüksək təzyiqli» böyük qan dövrəni arteriyalarında qanın hidrostatik təzyiqinin qalxması deməkdir. Bu diaqnoz yalnız yaşlı adamlara deyil, uşaqlara da qoyulur. Tibb işçiləri yorğunluq vəziyyətini yüksək təzyiqli əsas səbəblərindən biri sayırlar. Bu da daha çox televizor və ya kompüter qarşısında xeyli vaxt keçirmək nəticəsində yaranır.

Uşaq vaxtının çoxunu kompüter arxasında keçirirsə, onda hipertoniya riski 30 faiz artır. İspan alimləri Almaniya, İsveç, İtaliya, Estoniya və İspaniyada 5 min uşağın sağlamlıq durumunu təhlil edərək bu qənaətdə gəliblər. Həkimlər həmin uşaqların sağlamlıq durumunu mü-

aludə olmaq uşaqlarda nöfuzlu hipertenziya, həm də başqa xəstəliklər, o cümlədən qastrit, piylənmə, şəkərli diabet ehtimalı-fəallıq və kompüter oyunlarına nı artırır.

Asbest ciddi xəstəliklərin mənbəyidir

Dünya Səhiyyə Təşkilatının (DST) məlumatına görə, Avropa regionundakı 900 milyon insanın üçdəbir hissəsi asbestin bütün növlərinin istifadəsinin hələ də qadağan edilmədiyini ölkələrdə yaşayır. Bu isə ağciyər, yumurtalıq və qırtlaq xərçənginin, habelə mezotelioma və asbestozun inkişafına səbəb ola bilər.

Bu problemi Hayfada DST-nin ətraf mühit və sağlamlıq məsələləri üzrə Avropa Bürosunun üzvü olan ölkələrin məşavirinin iştirakçıları müzakirə ediblər. Onlar təkidlə regionun bütün ölkələrini asbestin istifadəsindən imtina etməyə çağırıblar. DST-nin Avropa Regional Bürosunun direktoru deyib: «Biz Avropada hər il asbestin təsirinə məruz qalan insanların sayının artması ilə bağlı narahandır. Asbest ilə bağlı ölümlə nəticələnən bütün xəstəliklərin qabağını almaq olar».

DST-nin İsraildəki məşavirə təqdim etdiyi «Asbest ilə bağlı xəstəliklərin qarşısının alınması yolunda irəliləyiş» məruzəsində məruzədə qeyd olunub ki, zərərli istehsalat amillərinin insan orqanizminə təsiri nəticəsində əmələ gələn xərçəngdən bütün ölümlə hallarının təxminən yarısının səbəbi asbestdir. Son məlumatlara görə, Avropa regionunun 15 ölkəsində mezoteliomadan ölümlə halları hər

il 1,5 milyard avrodan çox ziyan vurur.

Hazırda regionun 53 dövlətindən 37-də asbestin bütün növlərindən istifadəyə qadağa qoyulub. 16 dövlət əsasən tikinti materialları komponenti kimi hələ də asbestdən istifadə edir. DST-nin ekspertləri asbesti «gizli qatili» adlandırıblar, çünki onun insan orqanizminə təsiri onilliklər sonra özünü büruzə verir. Bu isə o deməkdir ki, yaxın illərdə bütün Avropada hələ çox adam asbestin məhvəddici təsiri ilə ölə bilər.

Müdrüklər deyib ki...

«İnsanı elə tərbiyə etmək lazımdır ki, öz səhvlərini dərk edə bilsin. Yoxsa elə bilər ki, həmişə haqlıdır».

A.P.Çexov (1860-1904)

